

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1VObd/1/2020
Identifikačné číslo spisu:	1216204522
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Katarína Pramuková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1216204522.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veľkom senáte obchodnoprávneho kolégia zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Prieцelovej a členiek senátu JUDr. Beáty Miničovej, JUDr. Kataríny Pramukovej (sudkyne spravodajkyne), JUDr. Gabriely Mederovej, JUDr. Ivany Izakovičovej, JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD., v spore žalobcu: MACHO Consulting, s. r. o., so sídlom Exnárova 28, Bratislava, IČO: 45 940 665, zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Rudolf Adamčík, advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom Liptovská 2/A, Bratislava, IČO: 50 035 592, proti žalovanému: INGSTEEL, spol. s r. o., so sídlom Tomášiková 17, Bratislava, IČO: 17 320 429, zastúpeného advokátskou kanceláriou RASLEGAL, s. r. o., so sídlom Mostová 2, Bratislava, IČO: 36 855 561, o zaplatenie 135 175,26 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 24Cb/68/2016, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II z 5. februára 2020, č. k. 24Cb/68/2016-626 v znení opravného uznesenia Okresného súdu Bratislava II z 21. februára 2020, č. k. 24Cb/68/2016-631, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie odmieta.
- II. Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) uznesením z 5. februára 2020, č. k. 24Cb/68/2016-626 v znení opravného uznesenia okresného súdu z 21. februára 2020, č. k. 24Cb/68/2016-631 na námietku žalovaného nepripustil vstup obchodnej spoločnosti S - PROGRESS, s. r. o., so sídlom Cintorínska 30, Bratislava, IČO: 35 733 829 (ďalej aj „intervenient“), do konania ako intervenienta na strane žalobcu.

2. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol, že intervenient dostatočným spôsobom neosvedčil svoj právny záujem na výsledku konania, keďže nepreukázal a ani netvrdil žiadny hmotnoprávny vzťah so žalobcom. Intervenient len poukázal na ustanovenie zmluvy o postúpení pohľadávok, ktoré môže ovplyvniť vyplatenie jeho odplaty za postúpenie pohľadávok. V danom prípade ide o zaplatenie sumy 135 175,26 eur vyplývajúcej zo zmluvy o dielo.

2.1. Intervenient v predmetnom spore pôvodne vystupoval ako žalobca, pričom počas konania uzatvoril so súčasným žalobcom ako postupníkom zmluvu o postúpení pohľadávky, z ktorej vyplýva, že časť dohodnutej odplaty bude vyplatená až po rozhodnutí súdu o priznaní žalovanej pohľadávky. Rozsudok súdu vo veci nebude v žiadnom prípade záväzný pre intervenienta, pričom okresný súd zdôraznil, že intervenient si predmetnú zmluvnú podmienku sám dohodol v zmluve. Jeho povinnosťou bolo odovzdať súčnému žalobcovi ako postupníkovi všetky dokumenty a informácie, ktoré majú zabezpečiť, aby si pohľadávku uplatnil v súdnom konaní. Intervenient však vôbec neosvedčil, v čom inom je jeho záujem na výsledku sporu, ako na vyplatení odmeny, ktorú si sám dohodol na základe zmluvnej voľnosti, a vopred musel vedieť, že v prípade neúspechu postupníka v spore mu nebude vyplatená odmena v celom rozsahu. Táto skutočnosť mu však nedáva oprávnenie vystupovať v spore ako intervenient.

2.2. Okresný súd skonštatoval, že ako intervenient môže v spore vystupovať taký subjekt, ktorý by bol rozsudkom nejakým spôsobom dotknutý a ovplyvnilo by to jeho postavenie, za čo však nemožno považovať nenaplnenie odkladacej podmienky v zmluve. Preto uzavrel, že intervenient žiadnym spôsobom neosvedčil svoj právny záujem na výsledku konania.

3. Proti uzneseniu okresného súdu podal dňa 31. marca 2020 dovolanie podľa ustanovenia § 458 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), ktorým žiadal, aby dovolací súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. V dovolaní uviedol, že podnet na podanie mimoriadneho opravného prostriedku podala obchodná spoločnosť S - PROGRESS, s. r. o., ktorej vstup do konania ako intervenienta na strane žalobcu okresný súd napadnutým uznesením nepripustil. Legitimáciu súdom nepripusteného intervenienta na podanie podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora dovolať vyvodzoval z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) z 28. novembra 2019, sp. zn. 4CdoGp/1/2019.

4.1. Generálny prokurátor označil závery okresného súdu za neudržateľné, pričom uviedol, že pri svojom rozhodovaní mal osvedčené, že právny vzťah intervenienta a žalobcu je vzťahom medzi postupcom a postupníkom na základe zmluvy o postúpení pohľadávky. Je pritom evidentné, že ak je žalobcom postupník, postupca má v zásade vždy právny záujem na výsledku sporu podľa § 81 C. s. p. a môže dôvodne vstúpiť do sporu ako intervenient na strane žalobcu. Právny záujem intervenienta na výsledku sporu treba hodnotiť podľa toho, či je záväznosť rozsudku subjektívna (rozsudok nebude pre intervenienta záväzný) alebo rozšírená (rozsudok bude záväzný aj pre intervenienta). V prípade subjektívnej záväznosti rozsudku je právny záujem intervenienta na výsledku sporu daný vtedy, ak sú splnené dve podmienky, a to ak strana, ktorú intervenient podporuje, spor prehrá, môže to vyústiť do vzniku sekundárneho sporu medzi touto (podporovanou) stranou a intervenientom a zároveň intervenovaný spor má pre sekundárny spor význam ako otázka predbežná.

4.2. V rozhodovanom spore bude podľa dovolať rozsudok záväzný subjektívne. Poukázal pritom na znenie ustanovenia § 527 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého pri odplatnom postúpení zodpovedá postupca postupníkovi, ak sa postupník nestal veriteľom postúpenej pohľadávky. Ak postupník žaluje dlžníka a tento spor prehrá, znamená to, že postupník sa nestal veriteľom postúpenej pohľadávky. Zodpovednosť voči postupcovi môže postupník uplatniť žalobou a v tomto spore bude predbežnou otázkou, či sa postupník stal veriteľom postúpenej pohľadávky, t. j. otázka, ktorá je výsledkom primárneho sporu. V danom prípade sa jednalo o odplatné postúpenie pohľadávky, a preto postupca má právny záujem na výsledku intervenovaného sporu. Jeho vstup do sporu na strane žalobcu mal okresný súd správne vyhodnotiť ako prípustný.

4.3. V dovolaní generálny prokurátor zároveň vytkol okresnému súdu, že jeho právne pochybenie je neudržateľné, a to preto, že odôvodnenie jeho uznesenia nepredstavuje žiadnu rozpoznávanú právnu argumentáciu, a zároveň preto, že jeho postoj de facto totálne znefunkčňuje právnu úpravu intervencie, keďže ak by sa pripustilo, že právny záujem intervenienta pri subjektívnej záväznosti rozsudku nie je daný za okolností existujúcich v súdenom prípade, sotva by bolo možné nájsť prípad, na ktorý by bola právna úprava intervencie aplikovateľná.

5. Žalobca sa k dovolaniu generálneho prokurátora v lehote určenej dovolacím súdom (t. j. do 15. mája

2020) písomne nevyjadril.

6. Žalovaný vo vyjadrení zo 6. mája 2020 navrhol dovolanie generálneho prokurátora ako neprípustné odmietnuť.

7. Vo svojom vyjadrení žalovaný poukázal na to, že podnet na podanie generálneho prokurátora môže podať výlučne strana sporu. Subjekt, ktorý sa snaží v konaní vystupovať ako intervenient, takéto oprávnenie podľa zákona nemá. Zároveň poukázal na to, že intervenient sa prostredníctvom dovolania generálneho prokurátora snaží obchádzať platnú právnu úpravu, ktorá nepripúšťa podanie odvolania proti uzneseniu o neprípustnosti vstupu intervenienta do konania. Podané dovolanie tak má charakteristické prvky tzv. skrytého odvolania.

7.1. Žalovaný vytkol dovolaťovi, že z jeho strany ide o porušenie právomoci generálneho prokurátora, keď neprípustne zasahuje do súdnej moci, nakoľko ho k podaniu dovolania primäla akási širšia znalosť skutkových okolností prípadu, ktorú však nemal odkiaľ získať, keďže nikdy nenahliadol do súdneho spisu a vec nemá žiadny verejnoprávny rozmer. Uvedenú skutočnosť hodnotil žalovaný ako alarmujúcu, keď sa generálny prokurátor stavia z pozície moci do presadzovania majetkových záujmov jednej zo sporových strán v súkromnoprávnom spore. Zároveň žalovaný uviedol, že argumentácia generálneho prokurátora nemôže obstať ani z vecného hľadiska, keďže intervencia nemá v predmetnom spore žiadny význam. Pri postúpení pohľadávky neexistuje žiadny priestor pre využitie inštitútu intervencie. Opačný názor by totiž zakladal právny stav, kedy by na jednej strane sporu mohlo vystupovať neobmedzené množstvo intervenientov len s odôvodnením, že si v rámci svojich vzťahov upravili inštitút ručenia za postupované právo a tým zneužívať procesné inštitúty, ktoré sú intervenientovi priznané. Generálny prokurátor si pritom nesprávne stotožňuje prehru žalobcu v spore s tým, že dôjde k naplneniu ustanovenia § 527 ods. 1 Občianskeho zákonníka v právnom vzťahu medzi postupcom a postupníkom. Uvedený záver však nemožno konštatovať a už v žiadnom prípade tým nie je možné založiť akúsi subjektívnu záväznosť rozsudku vo veci samej.

8. Senát obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3 O rozhodujúci ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) uznesením z 27. mája 2020, sp. zn. 3ObdoG/2/2020 postúpil vec na konanie a rozhodnutie veľkému senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu.

9. V odôvodnení svojho rozhodnutia senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 O uviedol, že otázka prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podaného na základe podnetu do konania neprípustného intervenienta je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu posudzovaná rozdielne, keď poukázal na uznesenie z 26. septembra 2019, sp. zn. 2ObdoG/2/2017 a na uznesenie z 28. novembra 2019, sp. zn. 4CdoGp/1/2019, na ktoré odkazoval vo svojom dovolaní generálny prokurátor.

9.1. V uznesení z 26. septembra 2019, sp. zn. 2ObdoG/2/2017 (publikovanom v odbornom časopise Zo súdnej praxe 2/2020 pod č. 15/2020) senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 2 O (v bodoch 23. až 25. odôvodnenia) uviedol, že „v rámci posúdenia zachovania lehoty na podanie dovolania generálneho prokurátora, jeho podania oprávneným subjektom na základe podnetu procesnej strany dovolací súd konštatuje, že v prejednávanej veci uvedené podmienky splnené nie sú.

Generálny prokurátor podá dovolanie iba na základe podnetu strany. Stranami sú žalobca a žalovaný (§ 60 C. s. p.). Intervenient je ten, kto sa zúčastňuje na konaní popri žalobcovi alebo žalovanom a má právny záujem na výsledku konania (§ 81 C. s. p.).

Dovolací súd dospel k záveru, že podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora podal subjekt, ktorý na to nie je oprávnený, nakoľko intervenient nie je stranou sporu. Týmto nie je splnená základná podmienka na prejednanie dovolania generálneho prokurátora, z ktorého dôvodu dovolací súd pristúpiť ani ku skúmaniu princípu subsidiarity, a to či strana sporu využila všetky dostupné prostriedky nápravy pred podaním podnetu na podanie dovolania. Keďže intervenient ako subjekt podávajúci podnet na podanie dovolania nie je stranou sporu, nemohol mu byť odňatý napadnutým rozhodnutím ani prístup k právu na súdnu ochranu.“

9.2. Naopak v uznesení z 28. novembra 2019, sp. zn. 4CdoGp/1/2019 senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 C vyhodnotil dovolanie generálneho prokurátora ako dovolanie podané oprávneným subjektom, pričom v odôvodnení uznesenia (bod 18.) uviedol, že „zastáva názor, podľa ktorého

ustanovenie § 458 ods. 1 C. s. p. pripúšťa interpretáciu, v zmysle ktorej by generálny prokurátor (ak dospeje k záveru o existencii fundamentálnej procesnej vady) bol oprávnený podať dovolanie generálneho prokurátora vtedy, keď strana sporu nemohla predtým sama svojou procesnou aktivitou - v tomto prípade podaním odvolania - dosiahnuť nápravu procesnej vady alebo nesprávnosti a domôcť sa ochrany svojich práv. Dovolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ v príslušnom gramatickom tvare) sp. zn. III. ÚS 331/2006, kde ústavný súd vyjadril záver, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym opravným prostriedkom subjektu odlišného od účastníka konania je prípustná vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku, nemala k dispozícii zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (najmä podaním niektorého z opravných prostriedkov vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov). V predmetnom prípade intervenient nemal možnosť podať odvolanie voči uzneseniu okresného súdu o nepripustení jeho vstupu do konania a tak nemohol využiť opravné prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov.“

9.3. K splneniu podmienok pre postup podľa § 48 ods. 1 C. s. p. (t. j. na predloženie veci na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu) senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 O uviedol, že priklonenie sa k právnemu záveru vyjadrenému v jednom z rozhodnutí (2ObdoG/2/2017, resp. 4CdoGp/1/2019) automaticky znamená odklon od právneho záveru, ktorý bol vyjadrený v druhom z konkurujúcich si rozhodnutí. Uvedená skutočnosť podľa senátu 3 O znamenala jednak povinnosť postupovať spôsobom predpokladaným v ustanovení § 48 ods. 1 C. s. p., a zároveň založila výlučnú právomoc veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní generálneho prokurátora (a o definitívnom vyriešení otázky prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podaného na základe podnetu intervenienta).

9.4. Senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 O v uznesení o postúpení veci poukázal na znenie ustanovení § 60, § 81 a § 458 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 Civilného sporového poriadku a vyslovil predbežný právny názor (ktorý je predmetom rozhodovania veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu), podľa ktorého „intervenient nemôže s poukazom na znenie ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora. Pokiaľ napriek tomu, že intervenient nedisponuje zákonným oprávnením na podanie podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora, generálny prokurátor podá dovolanie podľa § 458 C. s. p., najvyšší súd musí takéto dovolanie ako neprípustné odmietnuť podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p. v spojení s § 464 C. s. p. bez toho, aby sa zaoberal dôvodmi uvádzanými generálnym prokurátorom, keďže nie je splnený nevyhnutný predpoklad pre podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je existencia podnetu strany sporu na jeho podanie.“

10. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu (podľa ustanovenia § 48 C. s. p.) si pred rozhodnutím vo veci podľa § 48 ods. 4 C. s. p. na základe žiadosti z 30. júna 2020 vyžiadaval stanovisko ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerka“ v príslušnom gramatickom tvare), generálneho prokurátora, Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a predsedníčky občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, keďže ide o vec, o ktorej rozhoduje obchodnoprávne kolégium najvyššieho súdu a zároveň aj občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu, a zároveň o vec, ktorá je medzi senátmi jednotlivých kolégií najvyššieho súdu sporná.

10.1. K predmetnej žiadosti veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 30. júna 2020 sa písomne vyjadrili generálny prokurátor, ministerka, Právnická fakulta Univerzity Komenského, Právnická fakulta Trnavskej univerzity a predsedníčka občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu.

11. Generálny prokurátor uviedol, že považuje za dôvodné, aby oprávnenie podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora nebolo rozšírené aj na intervenienta, ktorý so stranou netvorí nerozlučné spoločenstvo, keďže takýto intervenient nie je legitimovaný ani na podanie dovolania. Zákonodarcu si totiž výslovne neželal, aby intervenient mohol iniciovať konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku. V prípade, ak súd uznesením nepripustí vstup intervenienta do konania, je podľa generálneho prokurátora situácia iná, keďže súd rozhodol pomyselný „minispor“ medzi intervenientom a stranou sporu. Intervenient tu má postavenie podobné strane, keďže súd rieši protichodné skutkové a právne tvrdenia medzi intervenientom a namietajúcou stranou a je na mieste zvoliť materiálny prístup.

11.1. Generálny prokurátor zároveň vyjadril polemiku s niektorými závermi, ktoré vyslovil senát 3 O v uznesení o postúpení veci veľkému senátu.

11.2. Predovšetkým uviedol, že podľa jeho názoru zásahom do práva na spravodlivý proces nie je samotné podanie mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý má generálny prokurátor k dispozícii, ale až rozhodnutie, ktorým dôjde na základe dovolania generálneho prokurátora k zrušeniu konečného súdneho rozhodnutia. Zároveň uviedol, že ochranu v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) požívajú výlučne meritórne rozsudky, pričom v predmetnej veci ide o procesné rozhodnutie o ďalšom procesnom pôsobení intervenienta v prebiehajúcom spore. Uvedené má byť spôsobené tým, že v mnohých prípadoch bol výraz „konečné rozhodnutie“ nesprávne preložený z originálneho textu ESLP do slovenčiny ako „právoplatné rozhodnutie“, čo má za následok nesprávnu interpretáciu toho, aké rozhodnutia ESLP skutočne chráni a považuje (v zásade) za nezmeniteľné. Zrušením uznesenia okresného súdu o nepripustení intervencie preto k zásahu do práva na spravodlivý proces nemôže prísť. Podľa generálneho prokurátora najvyšší súd, ako aj ústavný súd zatiaľ vo svojej judikatúre dostatočne neaplikovali a nevysvetlili princíp proporcionality v konaní o dovolaní generálneho prokurátora, keď odmietnutie dovolania generálneho prokurátora pre nesplnenie procesných podmienok je jednoduchšie ako vykonanie testu proporcionality. Pritom doplnil, že zrušenie konečného rozhodnutia slovenským súdom obstoí pred ESLP iba vtedy, ak v odôvodnení svojho rozhodnutia vykoná presvedčivý test proporcionality, čo sa doteraz v prípadoch, ktoré prišli až do Štrasburgu, presvedčivo nestalo.

11.3. Generálny prokurátor taktiež vyslovil nesúhlas s názorom senátu 3 O, podľa ktorého by bolo proti logike, ak by veci, ktoré zákonodarca vylúčil z odvolacieho prieskumu, mali byť predmetom preskúmavania najvyšším súdom na základe mimoriadneho opravného prostriedku. Zákonodarca totiž vylúčil odvolanie proti bežným procesným uzneseniam, čím chcel dosiahnuť väčšiu rýchlosť konania. Je však rozpoznaná aj protichodná stránka tohto prístupu, ktorou je najmä oslabenie zjednocovania aplikačnej praxe rozhodnutiami odvolacích súdov, pričom práve tu možno vidieť logiku v určitom zmiernení výhod a nevýhod, ak generálny prokurátor „ojedinele“ napadne procesné rozhodnutie dovolaním. Najvyšší súd má potom možnosť splniť si svoju judikatórnu funkciu a odstrániť nielen závažné pochybenie v konkrétnom prípade, ale aj vplývať na správny rozvoj aplikačnej praxe.

11.4. V tejto súvislosti generálny prokurátor zdôraznil, že napadnuté uznesenie predstavuje nesprávnu interpretáciu inštitútu intervenienta. Právne posúdenie prípustnosti intervencie okresným súdom je tak absurdné, že popiera zmysel a uplatnenie celého inštitútu intervencie v spore. Aplikačná prax predmetného inštitútu je nejednotná a vykazuje nedostatky a za týchto okolností by mal byť záujem na strane dovolacieho súdu rozhodnúť o podanom dovolaní generálneho prokurátora tak, aby bolo naplnené judikátorne poslanie najvyššieho súdu a tým prispel nielen k náprave chyby v konkrétnom prípade, ale aj k usmerneniu aplikačnej praxe.

12. Ministerka vo vyjadrení zo 4. augusta 2020 uviedla, že pri výklade pojmu „strana“ tak, ako je použitý v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p., ale tiež v ustanovení § 60 C. s. p., je potrebné uvažovať aj nad tým, či zákonodarca jeho použitím v niektorých situáciách neoznačuje širší okruh osôb, ktoré bežne „stranami“ nenazýva. Staršia doktrína a judikatúra vo vzťahu k Občianskemu súdnemu poriadku (ďalej aj „O. s. p.“) zdôrazňovala, že postavenie „účastníka“ pre časť konania majú aj osoby, ktorým procesné právo priznáva určité práva alebo povinnosti, prípadne ktorých procesné postavenie je určitým rozhodnutím dotknuté. Takými osobami bol napríklad súdom ustanovený advokát, ak sa rozhodovalo o jeho nároku na odmenu voči štátu, znalec, ak sa rozhodovalo o nároku na znalečné za podaný znalecký posudok, alebo ktokoľvek, komu bola uložená poriadková pokuta. Tieto osoby boli považované za účastníkov pre určitú časť konania, hoci ich zákon za účastníkov výslovne neoznačoval. Povedľa hlavného konania vo veci samej vzniká množstvo „incidenčných“ sporov medzi rôznymi subjektami, ktoré sú na hlavnom konaní zúčastnené.

12.1. Za jeden typ z takýchto „incidenčných“ sporov možno považovať aj spory o účasť tretích osôb na konaní v rôznom procesnom postavení, akým môže byť aj spor o prípustnosť vstupu intervenienta do konania podľa § 83 C. s. p. Osoby zúčastnené na takomto „incidenčnom“ spore možno potom takisto považovať za „účastníkov“ (teda strany) pre túto časť konania. Najvyšší súd takto pristupoval aj k osobám, ktoré sa usilovali o vstup do konania ako vedľajší účastník podľa § 93 O. s. p., a ktorých vstup do konania nebol pripustený. Napriek zneniu ustanovenia § 201 O. s. p., ktorý výslovne pripúšťal

podanie odvolania len účastníkom, judikatúra priznávala takejto osobe právo podať odvolanie proti uzneseniu podľa § 93 O. s. p., pričom ministerka odkázala na judikát č. R 79/1999.

12.2. Aj napriek zmenám v terminológii v Civilnom sporovom poriadku a napriek zásadnému obmedzeniu objektívnej prípustnosti odvolania proti uzneseniam nemožno podľa ministerky vyvodiť nič, čo by sa priečilo nadviazaniu na širší výklad pojmu „účastník“, resp. „strana“. Stranou „incidenčného“ sporu o prípustnosti vstupu intervenienta do konania je aj intervenient, o ktorého vstupe do konania sa rozhoduje. Pojem „strana“ obsiahnutý v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p. treba vykladať autonómne, a to vždy vo vzťahu k rozhodnutiu, proti ktorému smeruje podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora. V prospech tohto výkladu hovoria nielen argumenty uvedené v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 4CdoGp/1/2019, ale aj v uznesení sp. zn. 6CdoGp/1/2018, v ktorom najvyšší súd jasne pripustil možnosť vykladať pojem „strana“ uvedený v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p. v zmysle „strana pre časť konania“. Podľa ministerky je tento výklad aj ústavne konformný, keď odkázala na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 480/2012, a preto nie je v zásade možné si vystačiť len s jazykovým výkladom pojmu „strana“ prostredníctvom definície obsiahnutej v ustanovení § 60 C. s. p.

12.3. V závere svojho stanoviska ministerka zhrnula, že pod pojmom „strana“ uvedeným v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p. treba rozumieť nielen žalobcu a žalovaného podľa § 60 C. s. p., ale treba ho vykladať autonómne vo vzťahu k tomu rozhodnutiu, proti ktorému smeruje podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora. Ak takýto podnet smeruje proti uzneseniu podľa § 83 C. s. p., ktorým sa rozhodlo o neprípustnosti vstupu určitej osoby do konania ako intervenienta, treba za stranu na účely ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. považovať aj osobu, o ktorej vstup ako intervenienta ide. Táto osoba je preto oprávnená podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora proti takému uzneseniu. Podané dovolanie generálneho prokurátora nemožno následne odmietnuť ako neprípustné len preto, že chýba podnet strany na jeho podanie.

13. Právnická fakulta Univerzity Komenského vo vyjadrení z 5. augusta 2020 uviedla, že z gramatického výkladu pojmu „strana“ podľa § 458 ods. 3 C. s. p. vyplýva, že riadny, spôsobilý a kvalifikovaný podnet môže podať len žalobca a žalovaný. V predmetnej veci nie sú ani žiadne zásadné dôvody, ktoré by odôvodňovali odklon od gramatického znenia predmetného ustanovenia, a naopak presvedčivo pôsobí poukázanie na predchádzajúcu právnu úpravu, ako aj odlišné znenie právnej úpravy obsiahnutej v Civilnom mimosporovom poriadku predkladajúcim senátom 3 O, z čoho vyplýva, že ak by bolo úmyslom zákonodarcu vnímať okruh subjektov širšie, zvolil by v obidvoch predpisoch rovnakú legislatívnu techniku. Odkaz na rozdielnu textáciu obsiahnutú v jednotlivých predpisoch predkladajúcim senátom presvedčivo poukazuje na intencie zákonodarcu aj prostredníctvom historického výkladu, resp. prostredníctvom argumentum ex silentio, keď možno poukázať na jasné mlčanie Civilného sporového poriadku v tejto otázke v kontraste jasného „nemlčania“ Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „C. m. p.“) v tej istej otázke.

13.1. Zároveň Právnická fakulta Univerzity Komenského poukázala na znenie článku 3 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku. V posudzovanej otázke okruhu subjektov oprávnených podať kvalifikovaný podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 ods. 3 C. s. p. sa jedná o typickú situáciu, kedy sú slová a vety zákona nepochybné, a preto je potrebné ich tak aj vykladať. V prospech záveru prezentovaného v uznesení o postúpení vecí veľkému senátu svedčí aj samotný charakter právnej úpravy dovolania generálneho prokurátora, keď nemožno nesúhlasiť s tým, že už pri samotnom využívaní tohto inštitútu dochádza k popretiu jedného zo základných princípov civilného sporového procesu, ktorým je dispozičný princíp. Samotná existencia inštitútu dovolania generálneho prokurátora do značnej miery zasahuje do právnej istoty subjektov, keď otvára možnosť, aby na základe procesnej ingerencie generálneho prokurátora ako subjektu odlišného od strán sporu prišlo k zmene právoplatného stavu. O to viac je potrebné byť pri interpretácii predmetného inštitútu zdržanlivý a obozretný.

13.2. V závere stanoviska Právnická fakulta Univerzity Komenského zvýraznila, že záver priznávajúci možnosť podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora len stranám sporou je v súlade s účinným znením Civilného sporového poriadku, ako aj v línii s procesnou povahou predmetného mimoriadneho opravného prostriedku, ktorá vedie k jeho reštriktívnejšiemu a opatrnejšiemu vnímaniu.

14. Právnická fakulta Trnavskej univerzity vo vyjadrení z 18. augusta 2020 uviedla, že intervenient má v

civilnom procese buď tzv. obyčajné postavenie (netvorí so stranou, popri ktorej vystupuje, nerozlučné spoločenstvo), alebo má postavenie nerozlučného spoločníka. Ak z osobitného predpisu vyplýva, že rozsudok je pre intervenienta záväzný, tvoria intervenient spolu so stranou, na ktorej vystupuje, nerozlučné spoločenstvo podľa § 77. Intervenient môže mať v istých situáciách, kedy je rozsudok pre intervenienta priamo záväzný, postavenie nerozlučného spoločníka, čo znamená, že má postavenie ako strana sporu. Za týchto okolností nemožno ustanovenie § 458 ods. 3 C. s. p. vykladať inak ako tak, že intervenient, ktorý má postavenie nerozlučného spoločníka, môže podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora, pretože nerozlučný spoločník má v zmysle § 75 ods. 1 C. s. p. postavenie ako strana sporu.

14.1. Predmetnému výkladu podľa Právnickej fakulty Trnavskej univerzity svedčí aj účel a podstata intervenienta v postavení nerozlučného spoločníka. Ak ide o také konanie, že rozsudok je pre intervenienta priamo záväzný, znamená to, že v konaní sa priamo rozhoduje aj o jeho právach a povinnostiach, nejde teda len o práva a povinnosti žalobcu a žalovaného. Zákon priznáva takémuto intervenientovi tie isté práva, aké má aj strana, v prospech ktorej intervenient vstúpil do konania (§ 77, § 85 a contrario, § 360 ods. 1, § 401 alebo § 425 C. s. p.). Ak teda Civilný sporový poriadok priznáva intervenientovi v istých situáciách postavenie nerozlučného spoločníka, je zmyslom tejto úpravy práve to, aby intervenient bol „povýšený“ na roveň strany sporu, keďže rozsudok sa ho takisto priamo dotýka a priamo ho zaväzuje. Účelom ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. je primárne snaha o limitáciu oprávnení generálneho prokurátora, aby nemohol dovolanie podávať podľa svojej ľubovôle, teda ex offio. Reštriktívny prístup je potrebné zvoliť skôr pri posudzovaní prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 ods. 1 a ods. 2 C. s. p., avšak by nemal byť využívaný na obmedzenie prístupu k súdnej ochrane nerozlučného intervenienta, ak medzi jeho postavením a postavením strany niet materiálneho rozdielu.

14.2. Právnická fakulta Trnavskej univerzity v tejto súvislosti poukázala na prípad nekalej súťaže (§ 54 ods. 2 Obchodného zákonníka), kde začatie konania v spore o zdržanie sa konania alebo o odstránenie závadného stavu zo strany jedného z oprávnených zakladá prekážku litispendencie pre začatie rovnakého konania zo strany ostatných oprávnených. Táto právna úprava vedie k tomu, že tí oprávnení, ktorí nepodali žalobu ako prví, už nemôžu vstúpiť konania v postavení žalobcov, ale len ako intervenienti. Ak by sa pripustilo, že podnet takýchto nerozlučných intervenientov neumožňuje generálnemu prokurátorovi podať dovolanie, potom by oproti žalobcovi boli znevýhodnení len preto, že nepodali žalobu ako prví. Ak žalobu na obnovu konania i dovolanie ako mimoriadne opravné prostriedky môže podať aj nerozlučný intervenient (§ 401, resp. § 425 C. s. p.), mal by byť jeho podnet relevantným aj na podanie dovolania zo strany generálneho prokurátora. Aj toto dovolanie je totiž mimoriadnym opravným prostriedkom, a preto nie je dôvod, aby sa k nemu pristupovalo inak, ako ku zvyšným dvom mimoriadnym opravným prostriedkom.

14.3. V závere svojho vyjadrenia Právnická fakulta Trnavskej univerzity uviedla, že ustanovenie § 458 ods. 3 C. s. p. treba vykladať vo vzťahu k intervenientovi tak, že na podanie podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora je subjektívne legitimovaný aj intervenient, avšak len v prípade, ak má postavenie nerozlučného spoločníka (§ 84 C. s. p.), a v takom prípade je aj dovolanie generálneho prokurátora prípustné.

15. Predsedníčka občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vo vyjadrení z 12. novembra 2020 poukázala na stanovisko senátu občianskoprávneho kolégia 4 C, ktorý zotrval na svojom právnom názore vyslovenom v uznesení z 28. novembra 2019, sp. zn. 4CdoGp/1/2019 s tým, že základnou sudcovskou vlastnosťou je snaha nesúdiť a hľadať spôsob, ktorý umožňuje opravný prostriedok odmietnuť z formálnych (formalistických) dôvodov. Hľadanie individuálnej spravodlivosti je možné výnimočne aj contra legem, lebo idea spravodlivého súdneho rozhodnutia je súčasťou právneho štátu podľa článku 1 ods. 1 ústavy.

16. Skôr, než veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu pristúpil k rozhodnutiu o veci predloženej senátom 3 O, musel sa s poukazom na uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 28. apríla 2020, sp. zn. 1VCdo/3/2019 a sp. zn. 1VCdo/4/2019 vysporiadať s tým, či je oprávnený vo veci rozhodnúť (alebo či má o dovolaní generálneho prokurátora rozhodnúť trojčlenný senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 O). Predmetné rozhodnutia sa prioritne vzťahujú na

situáciu, kedy je rozhodovacia prax dovolacieho súdu rozdielna pri riešení určitej právnej otázky (t. j. keď je dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.), avšak právny záver z nich vyplývajúci možno vztiahnuť aj na ďalšie situácie, kedy je určitá právna otázka posudzovaná senátmi najvyššieho súdu rozdielne.

16.1. V uznesení z 28. apríla 2020, sp. zn. 1VCdo/3/2019 (a rovnako aj v uznesení z toho istého dňa sp. zn. 1VCdo/4/2019) veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu uviedol, že

„12. Podľa § 48 ods.1 C. s. p., ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor.

13. Z dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku vyplýva, že veľký senát bol zavedený z dôvodu inštitucionálneho zabezpečenia princípu právnej istoty vyjadreného v článku 2 a za účelom normatívneho pokrytia prípadov, ak sa senát najvyššieho súdu mieni odkloniť od konštantnej judikátornej línie najvyššieho súdu.

14. Povinnosť dovolacieho senátu predložiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu a kompetencia veľkého senátu vzniká len vtedy, ak existuje judikatórny odklon. O judikatórny odklon (rozpor) ide vtedy, ak existujú dva rozporné právne názory vyslovené v rozhodnutiach najvyššieho súdu a existuje vôľa trojčlenného dovolacieho senátu odchyliť sa od právneho názoru vysloveného v predchádzajúcom rozhodnutí. Odborná spisba zdôraznila, že judikatórnym rozporom je len spor o interpretáciu právnej normy (normatívny rozpor). Nie je ním teda rozpor hodnotový ani principiálny (Kühn, Z. Konzistence judikatury jako problém právní kultury, Praha. Eurolex Bohemia 2006).

15. K povinnosti senátu najvyššieho súdu postúpiť vec veľkému senátu pre nejednotnosť rozhodovacej praxe sa najvyšší súd vyjadril v rozhodnutí z 10. novembra 2016, sp. zn. 3Cdo/174/2016. V tomto rozhodnutí senát vyslovil názor, podľa ktorého, ak trojčlenný senát zistí, že iný senát zaujal v určitej otázke odlišný názor, ktorý vec prejednávajúci senát nezdiera, má dve možnosti, buď sa stotožní so starším právnym názorom (už ustáleným v praxi na základe publikovaného judikátu, stanoviska alebo na základe rozhodnutia veľkého senátu) a svoje rozhodnutie založí na tomto názore, alebo vec postúpi veľkému senátu. Pokiaľ ešte v určitej právnej otázke nedošlo k prijatiu (publikovaniu) stanoviska alebo judikátu, prípadne ešte nebolo vydané rozhodnutie veľkého senátu, má povinnosť postúpiť vec veľkému senátu ten trojčlenný senát najvyššieho súdu, ktorý sa mieni názorovo odchyliť (odkloniť) od skoršieho rozhodnutia iného senátu najvyššieho súdu.

16. V danom prípade senát 6 C predložil vec veľkému senátu s odôvodnením, že jeho názor na riešenie otázky, ktorý okamih je rozhodujúci pri oceňovaní členského podielu v bytovom družstve v rámci vyporiadania BSM, je odlišný od právneho názoru vysloveného inými trojčlennými senátmi najvyššieho súdu (senátmi 2 C, 3 C, 4 C a 7 C).

17. Veľký senát z obsahu spisu zistil, že už pred postúpením veci existovali na nastolenú právnu otázku v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozdielne právne názory, ktoré na jednej strane predstavovalo rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/18/2011 a na druhej strane rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/110/2011, 7MCdo/1/2011, 2Cdo/8/2007 a 3Cdo/343/2014. Ide o prípad, keď rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne a kedy je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. V takomto prípade má prejednávajúci senát možnosť buď sa prikloniť k právnomu názoru, ktorý bol vyslovený v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/18/2011, alebo za správny bude považovať právny názor prijatý v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/110/2011, 7MCdo/1/2011, 2Cdo/8/2007 a 3Cdo/343/2014. Vec prejednávajúci senát v rámci prípustnosti dovolania podľa tohto zákonného ustanovenia inú možnosť nemá. Veľký senát dospel preto k záveru, že v danom prípade nemal senát 6 C splnené podmienky na postúpenie veci podľa § 48 ods. 1 C. s. p.“

16.2. K uzneseniu sp. zn. 1VCdo/3/2019 pripojil odlišné stanovisko sudca JUDr. Ivan Machyniak (ku ktorému sa pripojila aj sudkyňa JUDr. Daniela Švecová), v ktorom okrem iného uviedol, že „zmyslom a účelom zriadenia veľkého senátu najvyššieho súdu bolo prispieť k zabezpečeniu jednoty rozhodovania senátov najvyššieho súdu, ako aj jednoty judikatury a jej akceptovania jednak senátmi samotného najvyššieho súdu ako aj súdmi nižších inštancií. Veľký senát predstavuje inštitucionálne zabezpečenie princípu právnej istoty vyjadreného v článku 2 C. s. p. Tomu potom korešponduje aj právna úprava povinnosti senátu najvyššieho súdu postúpiť vec veľkému senátu vyplývajúca priamo z § 48 ods. 1 C. s.

p., podľa ktorého, ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnenému názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Z logiky veci vyplýva, že základným predpokladom pre postup podľa tohto ustanovenia je, že rovnaká právna otázka už bola skôr riešená v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu (inak by sa vec prejednávajúci senát nemal od čoho odkloniť). Povinnosť postúpiť vec veľkému senátu má trojčlenný senát vždy za predpokladu, ak sa mieni pri svojom rozhodovaní odkloniť od právneho názoru už vyjadreného v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu. Ustanovenie § 48 C. s. p. sa teda vzťahuje na prípady, ak trojčlenný senát najvyššieho súdu dospeje k právnenému názoru, ktorý znamená odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (stanovísk uverejnených v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky) alebo zmenu právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí trojčlenného senátu najvyššieho súdu alebo odklon od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu (pozri R 17/2017). Pokiaľ ešte v určitej právnej otázke nedošlo k prijatiu stanoviska alebo judikátu, prípadne ešte nebolo vydané rozhodnutie veľkého senátu, má povinnosť postúpiť vec veľkému senátu ten trojčlenný senát, ktorý sa mieni názorovo odkloniť od skoršieho rozhodnutia iného trojčlenného senátu.“

16.3. Z citovaného rozhodnutia sp. zn. 1VCdo/3/2019 tak vyplýva záver, že v prípade, ak existuje o určitej otázke rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu, nie je daná právomoc veľkého senátu príslušného kolégia, ale je povinnosťou vec rozhodujúceho (trojčlenného) senátu najvyššieho súdu prikloniť sa k jednému z dvoch konkurujúcich právnych názorov.

16.4. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu v uzneseniach z 28. apríla 2020, sp. zn. 1VCdo/3/2019 a 1VCdo/4/2019 zároveň „oklieštil rozhodovaciu pôsobnosť“ veľkého senátu len na prípady, ak sa chce trojčlenný senát najvyššieho súdu odchyliť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v prípade, ak dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. (t. j. v situácii, kedy je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.).

17. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sa s väčšinovým rozhodnutím veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (vo veciach sp. zn. 1VCdo/3/2019 a 1VCdo/4/2019) nestotožňuje a nepovažuje tento názor za správny. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu k tomu uvádza nasledovné:

18. V prvom rade sa veľký senát obchodnoprávneho kolégia stotožňuje s konštatovaním senátu 3 O vysloveným v uznesení o postúpení veci, podľa ktorého priklonenie sa k právnenému záveru vyjadrenému v jednom z rozhodnutí automaticky znamená odklon od právneho záveru, ktorý bol vyjadrený v druhom z konkurujúcich si rozhodnutí. Už táto skutočnosť sama osebe predstavuje zakotvenie povinnosti trojčlennému senátu postupovať spôsobom predpokladaným v ustanovení § 48 ods. 1 C. s. p.

18.1. Povinnosť postúpiť veľkému senátu (na rozdiel od vyššie prezentovaného názoru veľkým senátom občianskoprávneho kolégia - vid' bod 16. vyššie) je koncipovaná širšie, keď sa vzťahuje nielen na riešenie právnych otázok (t. j. ak je dovolanie procesne prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p.), ale aj na riešenie procesných otázok, ktorými sú napríklad prípustnosť dovolania z dôvodu existencie jednotlivých väd zmätočnosti podľa § 420 C. s. p., prípadne prípustnosť dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 C. s. p. Jedinou zákonnou podmienkou je, že ide o interpretáciu tej istej právnej normy. Uvedenému zodpovedá aj uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 18. decembra 2017, sp. zn. 1VCdo/4/2017, v zmysle ktorého veľký senát rozhoduje spor o interpretáciu právnej normy, ktorý je daný, ak sú v najmenej dvoch rozhodnutiach najvyššieho súdu vyslovené právne názory, ktoré odlišným spôsobom vykladajú (interpretujú) rovnakú právnu normu.

18.2. Podmienku rozdielnej interpretácie tej istej právnej normy v rôznych rozhodnutiach najvyššieho súdu už rozhodnutie sp. zn. 1VCdo/4/2017 nedefinuje, či sa pod predmetným pojmom rozumie len situácia, kedy trojčlenný senát najvyššieho súdu zastáva v uznesení o postúpení veci odlišný právny názor od právneho názoru vysloveného v niektorom zo skorších rozhodnutí najvyššieho súdu, alebo či pokrýva aj situácie, keď už pred vydaním uznesenia o postúpení veci veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu existujú rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých boli na tú istú právnu otázku vyslovené odlišné právne názory.

19. Zároveň veľký senát obchodnoprávneho kolégia konštatuje, že v súlade s princípom právnej istoty

zakotveným v článku 2 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku môže každý (t. j. subjekt vystupujúci v sporovom konaní) legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. V prípade rozdielnej rozhodovacej praxe samotného najvyššieho súdu o tej istej právnej otázke dochádza k popretiu princípu právnej istoty ako jedného zo základných princípov právneho štátu zakotveného v článku 1 ods. 1 ústavy. Veľký senát pritom má svojim obsahom predstavovať inštitucionálne zabezpečenie princípu právnej istoty vyjadreného v článku 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku (k tomu viď BARICOVÁ, J., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol.: Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. BECK: Praha, 2016, s. 194).

19.1. Uvedenému zodpovedá aj normatívne zakotvenie záväznosti rozhodnutí veľkého senátu podľa § 48 ods. 3 C. s. p., pričom aby sa táto záväznosť rozhodnutí veľkého senátu naplnila, musí veľký senát príslušného kolégia autoritatívnym spôsobom zaujať jednoznačné stanovisko k právnej otázke predloženej mu trojčlenným senátom najvyššieho súdu, a nie uznesením vrátiť vec trojčlennému senátu bez prejednávania veci s tým, že si má vybrať jeden z existujúcich právnych názorov, čím dochádza k prehľbovaniu právnej neistoty nielen v rámci rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, ale aj rozhodovacej činnosti súdov nižšej inštancie.

19.2. Povinnosť najvyššieho súdu zjednotiť vlastnú (rozdielnu) rozhodovaciu činnosť prostredníctvom všeobecne záväzných rozhodnutí veľkého senátu súvisí aj s hlavnou úlohou najvyššieho súdu ako vrcholného predstaviteľa sústavy všeobecných súdov vyplývajúcou mu z ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého „najvyšší súd dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou“. Aby najvyšší súd túto úlohu naplnil a aby zabezpečil jednotnú interpretáciu a aplikáciu právnych predpisov súdmi nižšej inštancie, musí byť v prvom rade jednotná judikatúra samotného najvyššieho súdu. Preto je nevyhnutné, aby judikatúra najvyššieho súdu bola pokiaľ možno jednotná, a aby najvyšší súd „navonok“ prostredníctvom senátov, v ktorých rozhoduje, v maximálnej miere hovoril „jedným hlasom“ (k tomu viď BARICOVÁ, J., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol.: Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. BECK: Praha, 2016, s. 197).

19.3. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia v nadväznosti na nevyhnutnosť jednotnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu poukazuje na to, že význam judikatúry je daný aj tým, že súdne rozhodnutie musí byť spoľahlivo predvídateľné a bez akýchkoľvek prejavov justičnej svojvôle. Tento záver v sebe priamo implikuje požiadavku, aby súdy v rovnakých podmienkach aplikovali právnu normu rovnakým spôsobom (k tomu viď aj BOBEK, M., KÜHN, Z. a kol.: Judikatura a právní argumentace. 2. vydanie. Auditorium: Praha 2013, s. 38).

20. Pokiaľ ide o vymedzenie povinnosti trojčlenného senátu najvyššieho súdu postúpiť vec veľkému senátu (ktorý je následne povinný o dovolaní rozhodnúť) je nevyhnutné podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia vychádzať aj z rozhodovacej praxe ústavného súdu.

20.1. V náleze z 11. októbra 2018, sp. zn. II. ÚS 332/2018 - ktorým ústavný súd zrušil rozsudok najvyššieho súdu z 22. marca 2018, sp. zn. 3Cdo/29/2017, pri vydaní ktorého dovolací senát 3 C vychádzal z judikátu č. R 119/99 a nezohľadnil odlišný právny názor vyslovený v nepublikovanom rozhodnutí sp. zn. 7MCdo/1/2010 - ústavný súd uviedol, že „jedným zo základných princípov právneho štátu je princíp právnej istoty (článok 1 ods. 1 ústavy), ktorý okrem iného vyžaduje, aby v prípade, keď súdy rozhodnú vo veci s konečnou platnosťou, ich rozhodnutie nebolo viac spochybňované v zmysle predvídateľnosti práva. Súdy majú v rovnakých podmienkach aplikovať právnu normu rovnakým spôsobom. Diametrálne odlišné právne posúdenie vecí súdom v skutkovo totožných veciach za jednotnej právnej úpravy je v podmienkach materiálneho právneho štátu neakceptovateľné. Princíp právnej istoty musí byť plne realizovaný v praxi súdov, a to najmä prostredníctvom 'ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít'. Vychádzajúc z premisy, že úloha najvyššieho súdu pri aplikácii princípu právnej istoty je absolútne kľúčová, ukázala sa potreba zriadenia veľkého senátu najvyššieho súdu s cieľom zabezpečenia jednoty rozhodovania najmä v zmysle jednoty judikatúry a jej akceptovania súdmi nižších inštancií. Veľký senát predstavuje inštitucionálne zabezpečenie princípu právnej istoty vyjadreného v článku 2 Civilného sporového poriadku (podľa článku 2 ods. 2 časti vety pred bodkočiarkou Civilného sporového poriadku právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne

očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít). Povinnosť senátu najvyššieho súdu postúpiť vec veľkému senátu vyplýva priamo z § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Túto povinnosť má senát vždy, ak pri svojom rozhodovaní dospeje k právnenému názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru už vyjadreného v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu. Predloženie veci na rozhodnutie veľkému senátu teda nezávisí od voľnej úvahy senátu najvyššieho súdu. Porušenie povinnosti predložiť vec veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku nie je iba porušením tohto zákonného ustanovenia, ale vzhľadom na základné právo na zákonného sudcu (článok 48 ods. 1 ústavy) aj pochybením, ktoré má ústavnoprávny rozmer. Z ústavného príkazu, že 'nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi', vyplýva, že nerešpektovanie zákona, v akom zložení má byť vec rozhodovaná, predstavuje vo svojich dôsledkoch porušenie článku 48 ods. 1 ústavy“ (bod 26. odôvodnenia nálezu).

Následne ústavný súd skonštatoval, že „za situácie, keď senát najvyššieho súdu dospeje k právnenému názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, pričom v danej právnej otázke neexistuje stanovisko veľkého senátu, ale ani publikované stanovisko senátu, je jeho zákonnou povinnosťou postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Skutočnosť, že existuje publikované stanovisko k danej právnej otázke, ktoré však vychádza z odlišného znenia zákona umožňujúceho (aj) rozdielny výklad, neoprávňuje senát nepostúpiť vec veľkému senátu. Na základe všetkých dosiaľ uvedených úvah dospieva ústavný súd k záveru, že najvyšší súd mal vec postúpiť na rozhodnutie veľkému senátu v zmysle § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Nepostúpenie veci veľkému senátu je za konkrétnych okolností daného prípadu arbitrárne, lebo je v priamom rozpore s výslovným znením § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku a je porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy“ (body 31. a 32. odôvodnenia nálezu).

Ústavný súd v závere svojho rozhodnutia uviedol, že „treba tiež zdôrazniť, že nepostúpenie veci na rozhodnutie veľkému senátu znamená v konkrétnych okolnostiach tohto prípadu popretie samotného účelu a zmyslu § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Za súčasného stavu totiž nič nebráni tomu, aby niektorý senát najvyššieho súdu v budúcnosti znova odlišne posúdil spornú právnu otázku, čím sa iba predĺži stav právnej neistoty. Autoritatívnym a záväzným spôsobom možno totiž otázku vyriešiť iba verdiktom veľkého senátu“ (bod 34. odôvodnenia nálezu).

20.2. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia zároveň poukazuje na nález ústavného súdu z 2. apríla 2020, sp. zn. I. ÚS 387/2019, ktorým ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu z 29. novembra 2018, sp. zn. 5Cdo/146/2018 o odmietnutí dovolania podaného proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania. V uvedenom náleze ústavný súd okrem iného skonštatoval, že „prípustnosť dovolania podľa § 420 C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania však najvyšší súd neposudzuje jednotne. V uznesení sp. zn. 6Cdo/160/2017, z 28. februára 2018 (R 73/2018) najvyšší súd vyslovil, že 'uznesenie odvolacieho súdu o náhrade trov konania nie je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí v zmysle ustanovenia § 420 C. s. p., i keď odvolací súd o náhrade trov konania rozhodol samostatným uznesením vydaným až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej', a z uvedeného dôvodu dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako procesne neprípustné. V uznesení sp. zn. 2Cdo/97/2017, z 31. mája 2018 najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je nielen prípustné, ale tiež dôvodné, a z uvedeného dôvodu zrušil rozsudok odvolacieho súdu vo výroku o trovách odvolacieho konania a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Preskúmaním napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní neaplikoval § 420 písm. f/ C. s. p., pokiaľ ide o prípustnosť dovolania ústavne súladným spôsobom“ (body 38. a 39. odôvodnenia nálezu). Z citovanej časti nálezu je tak zrejmé, že ústavný súd ako pochybenie najvyššieho súdu vyhodnotil nejednotnú rozhodovaciu prax, pokiaľ ide o posúdenie (ne)prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania.

21. Pri vytvorení inštitútu veľkého senátu sa zákonodarcia inšpiroval právnu úpravou platnou a účinnou v Českej republike, ako to vyplýva z dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku, v ktorej je výslovne uvedené, že „navrhne sa zavedenie inštitútu veľkého senátu, po skúsenostiach z viacerých európskych krajín, napríklad z Českej republiky.“

21.1. V nadväznosti na uvedené poukazuje veľký senát obchodnoprávneho kolégia na českú právnu úpravu veľkého senátu, v zmysle ktorej „ak dospeje senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní k

právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru už vyjadreného v rozhodnutí najvyššieho súdu, postúpi vec na rozhodnutie veľkému senátu. Pri postúpení vec svoj odlišný názor odôvodní“ (k tomu vid' ustanovenie § 20 ods. 1 zákona č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích). Z hľadiska povinnosti senátu najvyššieho súdu postúpiť vec na rozhodnutie veľkému senátu ide o totožnú právnu úpravu, ktorá je obsiahnutá v ustanovení § 48 ods. 1 C. s. p.

21.2. Pokiaľ ide o judikatórne vymedzenie povinnosti postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu [t. j. či táto povinnosť zaťažuje senát Najvyššieho súdu Českej republiky len vtedy, ak sa chce odkloniť od skôr vysloveného právneho názoru v inom rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky (teda názor prezentovaný veľkým senátom občianskoprávneho kolégia v uzneseniach sp. zn. 1VCdo/3/2019 a 1VCdo/4/2019), alebo aj v situácii, ak existuje o tej istej otázke rozdielna rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Českej republiky)], veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na rozsudok veľkého senátu občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky z 3. októbra 2010, sp. zn. 31Cdo/4291/2009, v ktorom uviedol, že „jednou z najvýznamnejších funkcií najvyššieho súdu ako vrcholného súdneho orgánu je zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov, a nie taká jeho činnosť, ktorá vedie k triešteniu právnych záveroch vyslovených v rozhodovacej činnosti českých súdov. Platí to tým skôr o takých právnych záveroch, ku ktorým dospel samotný najvyšší súd ako vrcholný orgán všeobecnej sústavy súdov, lebo ním vyjadrené právne názory sa často stávajú súčasťou všeobecne prijímanej interpretácie právnych inštitútov a všeobecného právneho vedomia o tom, čo je právom. Deje sa tak žiaľ postupom, kedy sa rozhodnutia jednotlivých senátov najvyššieho súdu vzájomne odlišujú (čím nie sú myslené prípady postupného vývoja judikatúry cestou jej kreatívneho rozvoja na vhodnom základe pôvodného právneho názoru). Riešenie takých rozporov poukázaním na neskoršie vydanie niektorého z rozhodnutí obvykle nepostačuje - objektívne vzaté rozpor tu zotrváva a potenciálne môže dochádzať k prejavom jeho recidívy.“

Veľký senát občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky následne poukázal na to, že „zákon zreteľne stanovuje všeobecnú povinnosť procesného senátu predložiť vec na rozhodnutie senátu veľkému, ak pri riešení konkrétneho prípadu dospeje k inému právnemu názoru, ktorý bol vyjadrený v skoršom rozhodnutí najvyššieho súdu. K naplneniu zmyslu inštitucionálneho - a pre verejnosť zreteľného a reprezentatívneho - zjednotenia judikatúry nie je na mieste vykladať pojem predchádzajúceho rozhodnutia tak, že každé ďalšie rozporné rozhodnutie najvyššieho súdu prekonáva, či už vedome (ich popretím), alebo nevedome (ich opomenutím) skoršie názory a že tým je požiadavka zjednotenia judikatúry naplnená potiaľ, že má byť - až zase - neskôr postupované podľa § 20 zákona (zákona č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích - pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia), lebo taký výklad vedie, najmä pri nerešpektovaní tam predpísaného postupu, k neprehľadnosti v tom, čo je vlastne zjednocujúcou judikatúrou najvyššieho súdu. Javí sa preto nevyhnutným taký výklad § 20 ods. 1 zákona, podľa ktorého je rozpor v judikatúre najvyššieho súdu odstránený v rovine rozhodovacej činnosti práve len postupom podľa uvedeného ustanovenia, ak nebol odlišný právny názor vyslovený v stanovisku najvyššieho súdu, alebo ak nebol už odlišný právny názor vyslovený práve veľkým senátom.“

21.3. Rovnako tak Ústavný súd Českej republiky v súvislosti s požiadavkou jednotnej rozhodovacej činnosti najvyšších súdov [respektíve s dodržaním zákonom predvídaného postupu pri vyslovení odlišného než skôr vysloveného právneho názoru (t. j. vo vzťahu k procesnému postupu, ktorý opomenul senát 4 C pri vydaní uznesenia z 28. novembra 2019, sp. zn. 4CdoGp/1/2019, a ktorý aktivoval až senát 3 O uznesením z 27. mája 2020, sp. zn. 3ObdoG/2/2020 - pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia)] skonštatoval, že „požiadavka jednotnej a predvídateľnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu súvisí aj s tým, že materiálny právny štát je postavený na dôvere občanov v právo a v právny poriadok. Podmienkou takej dôvery je stabilita právneho poriadku a dostatočná miera právnej istoty občanov. Stabilita právneho poriadku a právna istota je ovplyvňovaná aj činnosťou štátnych orgánov aplikujúcich právo, lebo len aplikácia a interpretácia právnych noriem vytvára vo verejnosti vedomie toho, čo je a čo nie je právom. Stabilitu práva, právnu istotu jednotlivca a v konečnom dôsledku tiež mieru dôvery občanov v právo a v inštitúcie právneho štátu ako také ovplyvňuje i to, akým spôsobom pristupujú k výkladu právnych noriem. Vychádza sa pritom z dôvodu rešpektovania princípov právnej istoty, predvídateľnosti práva, ochrany oprávnenej dôvery v právo a princípu formálnej spravodlivosti. Tieto princípy však neplatia bezvýnimočne, a preto, ak existuje dostatočne legitímny dôvod pre ich obmedzenie, respektíve na zmenu doterajšej interpretácie právnej

normy, potom je možné zasah do právnej istoty a rovnosti jednotlivca ospravedlniť, ale len pri dodržaní zákonom vymedzených procedurálnych postupov. Inak ustálenú judikatúru súdu a v nej obsiahnutú interpretáciu treba považovať za zákon v materiálnom zmysle a za súčasť právnej normy“ (k tomu vid' aj nález Ústavného súdu Českej republiky z 20. septembra 2006, sp. zn. II. ÚS 566/05, citovaný aj v MELZER, F., In: Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. 2. vydání. C. H. BECK: Praha, 2011, s. 28 a 29).

21.4. Taktiež tak aj doktrína zostáva názor, že pokiaľ sa vec dostane na rozhodnutie veľkému senátu, tak je tento mechanizmus vyvolaný buď za účelom zjednotenia rozpornej judikatúry malých senátov najvyššieho súdu, prípadne z dôvodu, že sa trojčlenný senát chce odchýliť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí iného malého senátu (k tomu vid' aj BOBEK, M., KÜHN, Z. a kol.: Judikatura a právní argumentace. 2. vydanie. Auditorium: Praha 2013, s. 423).

22. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu považuje za súladný s právnou úpravou veľkého senátu podľa ustanovenia § 48 ods. 1 C. s. p. ten názor, že povinnosťou trojčlenného senátu najvyššieho súdu je postúpiť vec veľkému senátu aj v situácii, kedy už o určitej otázke existuje rozdielna rozhodovacia prax jednotlivých senátov najvyššieho senátu a nie len v situácii, ak sa chce odkloniť od právneho názoru (dovtedy jediného alebo ustáleného), ktorý bol vyslovený v inom rozhodnutí najvyššieho súdu.

22.1. Aby mohol najvyšší súd plniť svoju základnú úlohu, ktorou je zjednocovanie judikatúry, musí samotná judikatúra najvyššieho súdu pôsobiť navonok jednotne (uvedené nevyklučuje následné dotváranie, prípadne konkretizovanie skôr vyslovených právnych názorov v neskôr vydaných rozhodnutiach - pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia). Jediným právnym prostriedkom, ktorým možno zjednotiť rozdielnu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, je práve inštitút veľkého senátu, a to aj s ohľadom na záväznosť jeho rozhodnutí podľa § 48 ods. 3 prvá veta C. s. p. pre ostatné senáty (občianskoprávneho ako aj obchodnoprávneho kolégia) najvyššieho súdu. Ak sa následne chce niektorý trojčlenný senát najvyššieho súdu odchýliť od právneho názoru, ktorý vyslovil veľký senát - aj s prihliadnutím na to, že judikatúra nie je nemenný systém, ale postupne sa vyvíja - musí rešpektovať zákonom predpísaný postup a postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu podľa § 48 ods. 3 druhá veta C. s. p. s prihliadnutím na to, že senát najvyššieho súdu si nemôže svojvoľne presadzovať svoj právny názor, ak s (veľkým senátom) ustáleným právnym názorom nesúhlasí, keďže v takom prípade by príslušný senát najvyššieho súdu porušil ústavou garantované právo strán sporu na zákonného sudcu (k tomu vid' už vyššie citovaný nález ústavného súdu z 11. októbra 2018, II. ÚS 332/2018, ale aj nález Ústavného súdu Českej republiky z 18. apríla 2007, sp. zn. IV. ÚS 613/06).

22.2. Až v situácii, keď je judikatúra najvyššieho súdu jednotná v inštitucionálnej podobe [t. j. v zjednocujúcom rozhodnutí veľkého senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu (ktoré je zverejnené na webovej stránke najvyššieho súdu)], môžu strany, odborná verejnosť a súdy nižšej inštancie nadobudnúť vedomosť, čo predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu.

22.3. Naopak je neprípustné, aby pretrvávala nejednotnosť v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu, osobitne v situácii, ak existuje zákonný mechanizmus na jej zjednotenie. Je tak neprípustné, ak orgán, ktorý je zákonom povelaný na zjednocovanie judikatúry (t. j. veľký senát príslušného kolégia najvyššieho súdu), túto svoju právomoc odmietne vykonať so záverom, ktorý prehľbi stav právnej neistoty (a pretrvávajúcu nejednotnosť rozhodovacej praxe najvyššieho súdu).

23. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zároveň poukazuje na to, že rozporupnosť judikatúry vnútroštátnych súdov môže znamenať aj porušenie práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru. ESLP vytvoril kritéria, kedy sa jedná o porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru, ktorými sú:

- v judikatúre dotyčného súdu alebo súdov existovali „hlboké a pretrvávajúce rozpory“,
- vnútroštátne právo upravuje mechanizmus umožňujúci tento nesúlad odstrániť,
- tento mechanizmus bol v danom prípade využitý, prípadne s akým výsledkom.

Problémom z pohľadu práva na konzistentnú judikatúru by v zásade nemali byť prípady, kedy sa v judikatúre súdov (hoci súdov najvyšších, ktorých úlohou je inak judikatúru zjednocovať) vyskytne ojedinelé rozhodnutie, ktoré vybočí z ustálenej judikatúry bez toho, aby bolo nasledované (vid' napr. Matoušek proti Českej republike, rozhodnutie zo 7. septembra 2010, sťažnosť č. 32384/05, oddiel 1;

Štetiar a Šutek proti Slovensku, rozsudok z 23. novembra 2010, sťažnosti č. 20271/06 a 17517/07, bod 122.).

ESLP naopak konštatoval porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru v prípadoch, kedy predmetná otázka bola v judikatúre najvyššej súdnej inštancie v danej zemi dlhodobo riešená rozporným spôsobom, pričom vo vnútroštátnom práve buď vôbec neexistoval mechanizmus, prostredníctvom ktorého by bolo možné judikatúru zjednotiť (viď napr. Beian proti Rumunsku, rozsudok zo 6. septembra 2007, sťažnosť č. 30658/05, body 34. až 40.; Tudor Tudor proti Rumunsku, rozsudok z 24. marca 2009, sťažnosť č. 21911/03, body 22. až 33.), alebo taký mechanizmus síce existoval, ale nebol využitý (viď napr. Iordan Iordanov a ďalší proti Bulharsku, rozsudok z 2. júla 2009, sťažnosť č. 23530/02 body 50. až 53.) [k tomu viď KMEC, J., In: KMEC, J., KOSAR, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M.: Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. C. H. BECK: Praha, 2012, s. 778].

23.1. Z uvedeného tak vyplýva, že porušením práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru je aj prípad, kedy existuje o určitej otázke rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu, a vec buď nebola predložená veľkému senátu, aby rozpornú judikatúru svojim rozhodnutím zjednotil, alebo síce vec veľkému senátu predložená bola, ten sa však odmietol vecou zaoberať a rozdielnu rozhodovaciu prax jednotlivých senátov najvyššieho súdu nezjednotil.

24. Na základe uvedeného dospel veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu k záveru, že trojčlenný senát najvyššieho súdu má povinnosť postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu postupom podľa ustanovenia § 48 ods. 1 C. s. p. nie len v situácii, ak sa chce odkloniť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, ale aj v situácii, kedy pri rozhodovaní o určitej otázke existuje rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu. Úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu je - nielen rozhodovať v prípade odklonu od skoršej (ustálenej) rozhodovacej praxe najvyššieho súdu - ale predovšetkým zjednocovanie judikatúry samotného najvyššieho súdu.

25. Vzhľadom na vyslovený právny záver má veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu za to, že sú splnené zákonné podmienky pre to, aby rozhodol o veci predloženej mu senátom obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 O v situácii, keď v otázke prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podaného na základe podnetu intervenienta existuje rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

26. Pokiaľ ide o posúdenie otázky prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podaného na základe podnetu intervenienta (pod pojmom intervenient sa pre potreby predmetného rozhodnutia myslí nielen intervenient, ktorý do konania vstúpil, ale subjekt, ktorého vstup do konania ako intervenienta nebol pripustený rozhodnutím súdu - pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia), veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zotrváva na záveroch týkajúcich sa inštitútu dovolania generálneho prokurátora vo všeobecnosti, ktoré vyslovil senát obchodnoprávneho kolégia 3 O v uznesení o postúpení veci veľkému senátu. Konkrétne sa jedná o nasledovné závery:

26.1. Pri podaní dovolania generálneho prokurátora dochádza k popretiu jedného zo základných princípov civilného sporového konania, ktorým je dispozičný princíp obsiahnutý v článku 7 Základných princípov Civilného sporového poriadku - keďže podanie, resp. nepodanie generálneho prokurátora nie je v dispozícii strany sporu, ale výlučne na voľnej úvahe generálneho prokurátora - ako to vyplýva z rozhodovacej činnosti ústavného súdu (viď napr. IV. ÚS 344/2004), ktoré sa týka mimoriadneho dovolania podľa § 243e a nasl. O. s. p., ale je aplikovateľné aj na inštitút dovolania generálneho prokurátora podľa ustanovenia § 458 a nasl. C. s. p. Túto skutočnosť možno rovnako vyvodiť aj z rozsudku ESLP z 9. júna 2015 vo veci DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 72493/10, body 35. až 38. jeho odôvodnenia), z ktorého je zjavné, že v inej veci obdobne tej, ktorá bola predmetom konania pred ESLP, z totožných dôvodov, generálny prokurátor mimoriadne dovolanie nepodal.

26.2. V rozsudku z 9. júna 2015 vo veci COMPCAR, s. r. o., proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 25132/13) ESLP skonštatoval, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora bolo vnímané iba ako ďalšie odvolanie, inými slovami maskované odvolanie, čo vyhodnotil ako porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru.

26.3. V ďalšom rozsudku z 9. júna 2015 [vo veci PSMA, spol. s r. o., proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 42533/11)] EŠLP okrem iného dospel k záveru, že zásah štátneho orgánu v mene účastníka súkromnoprávneho konania principiálne vyvoláva obavy podľa Dohovoru.

26.4. Rovnaký záver o porušení princípu právnej istoty a princípu rovnosti zbraní v prípade zrušení rozhodnutí súdov nižšej inštancie na základe zásahu generálneho prokurátora ako štátneho orgánu podaním mimoriadneho dovolania obsahovo predstavujúceho tzv. ďalšie odvolanie do súkromnoprávneho sporu vyslovil EŠLP aj v treťom rozsudku z 9. júna 2015 vo veci DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 72493/10).

26.5. Aj z vyššie uvedenej judikatúry EŠLP vyplýva, že pokiaľ bola v právnej úprave ponechaná možnosť štátneho orgánu (generálneho prokurátora) napádať právoplatné rozhodnutia všeobecných súdov, musí súd rozhodujúci o mimoriadnom opravnom prostriedku (o dovolaní generálneho prokurátora) pristupovať k posúdeniu podmienok jeho prípustnosti reštriktívne v medziach právnej úpravy, a nie naopak túto právomoc generálneho prokurátora (nad rámec zákonnej úpravy) rozširovať.

27. Osobitne veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho konania na aktuálny rozsudok EŠLP z 13. októbra 2020 vo veci Pádej proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 74175/17) týkajúci sa mimoriadneho dovolania, ktoré dáva odpovede na niektoré vyjadrenia vyžiadané veľkým senátom obchodnoprávneho kolégia podľa § 48 ods. 4 C. s. p. (a zároveň ich vyvracia), a ktorého závery musí veľký senát pri svojom rozhodovaní zohľadniť.

27.1. EŠLP v predmetnom rozsudku skonštatoval porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru vo vzťahu k sťažovateľovi a zároveň dospel k záveru, že vo vzťahu k článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru je sťažnosť neprijateľná. Odkázal pritom na závery vyslovené v rozsudku DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike a vyslovil záver, že sporné otázky sa týkali právneho posúdenia vecí, ktoré nevyvolávajú nič iné ako bežné právne otázky, ktorých riešenie spadá do bežnej súdnej činnosti. Mimoriadne dovolanie vyhodnotil EŠLP ako za ďalší opravný prostriedok, inými slovami za maskované odvolanie v zmysle jeho judikatúry. Z týchto dôvodov nezistil žiadne osobitné dôvody pre odklonenie sa od všeobecného predpokladu, že v súlade so zásadou právnej istoty v prípadoch, v ktorých súdy rozhodnú vec s konečnou platnosťou, ich rozhodnutia by nemali spochybňované (body 34. a 35. rozsudku).

28. Pre lepšie priblíženie a pre záver o aplikovateľnosti rozsudku Pádej proti Slovenskej republike na rozhodovanú vec veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu považuje za nevyhnuté uviesť, že uvedený rozsudok sa odlišuje od iných rozsudkov EŠLP vydaných vo vzťahu k mimoriadnemu dovolaniu [DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 72493/10), COMPCAR, s.r.o. proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 25132/13), PSMA, spol. s r. o., proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 42533/11), Bosits proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 75041/17), RS INVESTMENT LTD proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 55610/18) a Redquest Limited proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 2749/17)] v tom, že na základe mimoriadneho dovolania nedošlo k zrušeniu právoplatného rozsudku vo veci samej v sporovom konaní, ale k zrušeniu uznesenia o schválení konečnej správy v konkurznom konaní, a sťažovateľom nebola strana sporu, ktorá bola v konaní (pred zrušením právoplatných rozhodnutí na základe mimoriadneho dovolania) úspešná, ale sťažovateľom bol správca konkurznej podstaty, ktorý si v predloženej konečnej správe v rozpore so zákonom a vykonávajúcou vyhláškou uplatnil odmenu na úkor konkurzných veriteľov. Správca je pritom účastníkom konkurzného konania, len pokiaľ ide o rozhodovanie o jeho odmene a náhrade výdavkov, ktoré vo svojej podstate možno považovať len za trovy konania.

28.1. Päťčlenný dovolací senát najvyššieho súdu pritom v predmetnom konaní pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora dôsledne vyhodnocoval splnenie podmienok subsidiarity a proporcionality pri skúmaní prípustnosti mimoriadneho dovolania a prípadného následného zrušenia právoplatných rozhodnutí súdov nižšej inštancie, a to aj v zmysle zjednocujúceho stanoviska pléna ústavného súdu z 18. marca 2015, sp. zn. PLz. ÚS 3/2015, ako aj spoločného stanoviska občianskoprávneho kolégia a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2015 pod R 94/2015, ktoré už reflektovalo na rozsudky EŠLP z 9. júna 2015 vo veciach DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike, COMPCAR, s. r. o., proti Slovenskej republike a PSMA, spol. s r. o., proti Slovenskej

republike. Napriek uvedenému ESLP skonštatoval porušenie práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru v danej veci. Z tohto hľadiska nemôže obstať tvrdenie generálneho prokurátora uvedené vo vyjadrení z 31. júla 2020, že najvyšší súd (resp. ani ústavný súd) nevykonával presvedčivý test proporcionality vo veciach, ktoré boli posudzované Európskym súdom pre ľudské práva.

29. Na základe uvedeného - keďže ESLP konštatoval porušenie práva na spravodlivý proces aj v prípade zrušenia procesného rozhodnutia v konkurznom konaní majúcom pre sťažovateľa charakter rozhodnutia o trovách konania na základe mimoriadneho opravného prostriedku podaného generálnym prokurátorom - vyhodnotil veľký senát obchodnoprávneho kolégia ako nedôvodné tvrdenie generálneho prokurátora o tom, že ochranu v zmysle judikatúry ESLP požívajú meritórne rozsudky, a že v mnohých prípadoch bol výraz „konečné rozhodnutie“ do slovenčiny nesprávne preložený ako „právoplatné rozhodnutie“.

29.1. Naopak je zrejmé, že v zmysle rozsudku Pádej proti Slovenskej republike požívajú ochranu nielen (právoplatné) meritórne rozsudky vo veci samej, ale aj procesné rozhodnutia. Preto je pri rozhodovaní o dovolaní generálneho prokurátora irelevantné, či je týmto mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté meritórne rozhodnutie, alebo rozhodnutie procesné, keďže z vyššie uvedenej judikatúry ESLP rovnaké pravidlá platia v zmysle rozsudku Pádej proti Slovenskej republike pre obidve skupiny rozhodnutí.

29.2. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zotráva pritom na závere predkladajúceho senátu 3 O, že už samotné dovolanie generálneho prokurátora ako mimoriadny opravný prostriedok podávaný generálnym prokurátorom ako štátnym orgánom (t. j. subjektom odlišným od strán sporu) nepriaznivo zasahuje do práva na spravodlivé súdne konanie, čo vyplýva aj z jednotlivých rozhodnutí ESLP. Uvedený záver vyplýva okrem iného aj z rozsudku PSMA, spol. s r. o., proti Slovenskej republike, v ktorom ESLP vytkol nielen najvyššiemu súdu, ale aj generálnemu prokurátorovi, že spochybňovali skutočnosti, ktoré neboli medzi stranami sporné (bod 75. odôvodnenia uvedeného rozsudku), a zároveň poukázal na to, že generálny prokurátor a najvyšší súd zasiahli do konania v prospech jedného účastníka napriek tomu, že spor mal výlučne súkromnoprávnu povahu, a že zásah do práv sťažujúcej sa spoločnosti podľa článku 6 sa môže zdať zaujatejší ešte aj vzhľadom na skutočnosť, že o účastníkovi konania, ktorého zásah zvýhodnil, vnútroštátne súdy skonštatovali, že si neuplatňoval svoje práva s náležitou starostlivosťou (bod 76. odôvodnenia uvedeného rozsudku). Skutočnosť, že generálny prokurátor zasiahol mimoriadnym dovolaním do sporu, ktorý mal výlučne súkromnoprávnu povahu, vytkol ESLP aj v rozsudku DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike (bod 84. jeho odôvodnenia). Aj z tohto dôvodu nemôže obstať argumentácia generálneho prokurátora obsiahnutá v jeho vyjadrení z 31. júla 2020, podľa ktorej zásahom do práva na spravodlivý proces nie je samotné podanie mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý má generálny prokurátor k dispozícii, ale až rozhodnutie, ktorým dôjde na základe dovolania generálneho prokurátora k zrušeniu konečného súdneho rozhodnutia.

30. Pokiaľ ide o samotnú predloženú otázku veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na relevantnú právnu úpravu, z ktorej vyplýva, že:

30.1. Podľa ustanovenia § 458 ods. 1 C. s. p., proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je prípustné dovolanie generálneho prokurátora, ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

30.2. Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty (ods. 2).

30.3. Generálny prokurátor podá dovolanie iba na základe podnetu strany (ods. 3).

30.4. Podľa ustanovenia § 60 C. s. p., stranami sú žalobca a žalovaný.

30.5. Podľa ustanovenia § 81 C. s. p., intervenient je ten, kto sa zúčastňuje na konaní popri žalobcovi alebo žalovanom a má právny záujem na výsledku konania.

31. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia (v zhode so senátom 3 O) konštatuje, že pozitívne vymedzenie prípustnosti dovolania generálneho prokurátora je upravené v ustanovení § 458 C. s. p. V

zmysle predmetného zákonného ustanovenia musia byť pre prípustnosť dovolania splnené súčasne štyri kumulatívne podmienky, ktorými sú:

I. existencia právoplatného rozhodnutia súdu;

II. vyžaduje to ochrana práv a túto ochranu nemožno dosiahnuť v čase jeho podania inými právnymi prostriedkami;

III. právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces, alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť právoplatné rozhodnutie prevyšuje záujem zachovania princípu právnej istoty a nezmeniteľnosti rozhodnutia; a

IV. nevyhnutnosť existencie podnetu na podanie dovolania stranou sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané.

31.1. Ak čo i len jedna z vyššie uvedených zákonných podmienok nie je naplnená, dovolanie generálneho prokurátora nie je procesné prípustné, a dovolací súd také dovolanie odmietne ako neprípustné podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p. v spojení s § 464 C. s. p. bez toho, aby sa zaoberal dôvodmi uvedenými generálnym prokurátorom v jeho dovolaní.

32. Vo vzťahu k posúdeniu splnenia podmienok prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 C. s. p. veľký senát poukazuje aj na uznesenie z 27. marca 2019, sp. zn. 3ObdoG/1/2018, v ktorom najvyšší súd okrem iného vyslovil právny názor aplikovateľný aj na rozhodovanú vec, v zmysle ktorého „existencia podnetu strany na podanie dovolania generálneho prokurátora je nevyhnutným predpokladom pre podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku generálnym prokurátorom. Zároveň oprávnenie generálneho prokurátora na podanie dovolania generálneho prokurátora (okrem existencie podnetu) je zákonom limitované vo vzťahu ku konkrétnemu výroku súdneho rozhodnutia, ktorý strana sporu v svojom podnete namieta, resp. spochybňuje. Pokiaľ ide o viazanosť generálneho prokurátora podnetom pri podaní generálneho prokurátora, túto podmienku je nevyhnutné v civilnom sporovom konaní posudzovať nie formálne - teda, či strana sporu nejaký podnet podala - ale z materiálneho hľadiska. Podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora zakladá zákonné oprávnenie generálneho prokurátora ako tretieho subjektu odlišného od strán sporu zasiahnuť do civilného sporového konania podaním mimoriadneho opravného prostriedku. Pri podaní dovolania generálneho prokurátora je generálny prokurátor povinný rešpektovať dispozičný princíp typický pre sporové konanie a pri využití svojej právomoci - ktorá mu ako štátnemu orgánu umožňuje zasiahnuť do civilného sporového konania - je oprávnený podať dovolanie podľa ustanovenia § 458 a nasl. C. s. p. len z dôvodu, ktoré boli stranou uvedené v podnete. Výlučne v takom prípade je splnená podmienka upravená v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p., a to podanie dovolania na základe podnetu strany.“

33. Jednou zo základných podmienok prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 ods. 3 C. s. p. je existencia podnetu strany na jeho podanie.

33.1. Definícia strany sporu je obsiahnutá v ustanovení § 60 C. s. p., v zmysle ktorého stranami sporu sú len žalobca a žalovaný. Vychádzajúc zo znenia ustanovenia § 458 ods. 3 v spojení s § 60 C. s. p. podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora v sporovom konaní môžu podať len žalobca a žalovaný, podľa výsledku sporu, resp. podľa charakteru rozhodnutia, a to tá strana, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, ako to skonštatoval senát 2 O v uznesení z 26. septembra 2019, sp. zn. 2ObdoG/2/2017, ako aj senát 3 O v uznesení o postúpení veci veľkému senátu obchodnoprávného kolégia z 27. mája 2020, sp. zn. 3ObdoG/2/2020.

34. Intervenient, ako aj rozhodnutím súdu do sporu neprípustený intervenient, je subjektom odlišným od žalobcu, resp. žalovaného, teda od strán sporu v zmysle ustanovenia § 458 ods. 3 v spojení s § 60 C. s. p.

34.1. Z uvedeného dôvodu aj veľký senát obchodnoprávného kolégia (v zhode s právnym názorom predkladajúceho senátu 3 O) zastáva názor, že intervenientovi Civilný sporový poriadok v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p. neumožňuje podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora, a v prípade podania dovolania generálnym prokurátorom na základe podnetu podaného takýmto subjektom, nie je splnená jedna zo základných podmienok prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku podľa ustanovenia § 458 C. s. p.

35. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia v prvom rade zastáva názor, že pri posudzovaní prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov je na mieste reštriktívny (a nie rozširujúci) prístup.

35.1. Predmetnú koncepciu zastáva pritom aj ústavný súd, ktorý výslovne skonštatoval, že „formovanie doktríny v otázke posudzovania splnenia podmienok prípustnosti dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku smerujúceho proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu leží v rozhodujúcej miere na pleciach všeobecných súdov. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok smerujúci proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je spôsobilé vyvolať zrušenie alebo zmenu takéhoto rozhodnutia, čo predstavuje zákonom pripustenú výnimku z požiadavky na záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatných rozhodnutí. Dovolanie preto nie je generálne použiteľné a možno ho s úspechom uplatniť len vo výnimočných prípadoch. Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte (článok 1 ods. 1 ústavy) narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Najvyšší súd, ktorý stojí na vrchole sústavy všeobecných súdov, spravidla rešpektujúc takto vymedzený charakter dovolania posudzuje otázku prípustnosti dovolania v občianskom súdnom konaní skôr reštriktívne“ (k tomu viď uznesenie ústavného súdu z 19. apríla 2017, sp. zn. I. ÚS 210/2017, bod 20. jeho odôvodnenia).

35.2. Predmetné východiská sú plne aplikovateľné aj na posúdenie otázky prípustnosti dovolania generálneho prokurátora v sporovom konaní, pričom pri jej posudzovaní je nevyhnutné zohľadňovať aj už vyššie uvedenú judikaturu ESLP. Z uvedeného tak vyplýva, že pokiaľ bola v právnej úprave ponechaná možnosť štátneho orgánu (generálneho prokurátora) napádať právoplatné rozhodnutia všeobecných súdov, musí súd rozhodujúci o mimoriadnom opravnom prostriedku (o dovolaní generálneho prokurátora) pristupovať k posúdeniu podmienok jeho prípustnosti reštriktívne v medziach právnej úpravy, a nie naopak túto právomoc generálneho prokurátora (nad rámec zákonnej úpravy) rozširovať.

36. Zároveň platí, že podmienky prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov (vrátane dovolania a dovolania generálneho prokurátora) stanovuje zákon. Následné posúdenie, či sú v konkrétnom prípade splnené podmienky prípustnosti dovolania, resp. dovolania generálneho prokurátora v súlade s vyššie uvedenými východiskami, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho (rovnako aj I. ÚS 438/2017 a III. ÚS 474/2017). Dovolací súd však pri posudzovaní prípustnosti dovolania, resp. dovolania generálneho prokurátora v jednotlivých veciach nemôže rozširovať zákonom stanovené podmienky prípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku [tomu zodpovedá aj znenie článku 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány (vrátane súdov) môžu postupovať len na základe ústavy, v jej medziach a spôsobom ustanoveným zákonom].

36.1. V tejto súvislosti možno poukázať aj na závery veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vyslovené v uznesení z 26. novembra 2019, sp. zn. IVCdo/1/2019, z ktorých vyplýva, že „pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím (I. ÚS 106/2019). Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv strany sporu (účastníka konania) v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 35/02). Postup príslušného súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia práva strany sporu, resp. účastníka konania (m. m. I. ÚS 156/2018, II. ÚS 465/2017). Ústavný súd v rámci svojho rozhodovania dospel k záveru, že k porušeniu princípu vyplývajúceho z článku 2 ods. 3 ústavy ('čo nie je zakázané, je dovolené') dochádza, ak súd ústavne nekonformným výkladom Civilného sporového poriadku odoprie procesnému úkonu strany ako slobodnému prejavu jej vôle tie dôsledky, ktoré takýmto prejavom zamýšľala vyvolať (II. ÚS 570/2017). Podľa názoru veľkého senátu ale (na druhej strane) dochádza k porušeniu princípu vyplývajúceho z článku 2 ods. 2 ústavy ('štátne orgány môžu konať iba to, čo majú dovolené a spôsobom ustanoveným zákonom'), ak dovolací súd ústavne nekonformným výkladom Civilného sporového poriadku prizná procesnému úkonu strany tie dôsledky, ktoré zákon s takým prejavom nespájajú. Medzi základné predpoklady dotvárania práva sudcom patrí existencia časti právnej úpravy, ktorá ostala po zákonodarnom procese 'otvorená', takže možno hovoriť o (normatívnej) medzere v práve. Hranicou pre dotváranie práva je ale jasný text príslušného ustanovenia so zreteľne preukázaným úmyslom zákonodarcu.“

37. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na to, že súčasná právna úprava obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku v ustanoveniach § 458 a nasl. zúžila okruh subjektov v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou účinnou do 30. júna 2016, keď podľa ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p. mohol dať generálnemu prokurátorovi podnet na podanie mimoriadneho dovolania účastník konania, osoba dotknutá rozhodnutím súdu alebo osoba poškodená rozhodnutím súdu. V zmysle podľa § 458 ods. 3 C. s. p. totiž zákon v civilnom sporovom konaní priznáva toto oprávnenie len strane sporu.

37.1. Naopak širší okruh subjektov oprávnených podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora je obsiahnutý len v mimosporových konaniach s poukazom na znenie ustanovenia § 80 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, v ktorých môže dať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora účastník konania alebo osoba dotknutá rozhodnutím súdu (resp. v prípadoch, v ktorých môže prokurátor vstúpiť do konania, môže podať generálny prokurátor dovolanie podľa § 458 C. s. p. aj bez podnetu v zmysle odseku 2 ustanovenia § 80 C. m. p.). Takýto širší okruh subjektov, ktoré disponujú legitimáciou na podanie spôsobilého podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora v mimosporovom konaní, však nemožno aplikovať aj na sporové konanie.

37.2. Taktiež aj z odbornej literatúry vyplýva, že „oprávnenie podať podnet generálnemu prokurátorovi priznáva zákon výlučne strane. Zákon, na rozdiel od Civilného mimosporového poriadku, nepriznáva právo na podanie podnetu generálnemu prokurátorovi osobe, ktorej práva a oprávnené záujmy boli rozhodnutím súdu poškodené, alebo ktorá bola právoplatným rozhodnutím súdu priamo dotknutá. Rovnako z dôvodu, že zákon sa týka výlučne sporového konania, nie je upravená prípustnosť podania dovolania generálneho prokurátora bez podnetu strany“ (k tomu viď FILOVÁ, A. / FEČÍK, M., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. BECK, 2016, s. 1450).

38. Pokiaľ ide o význam pojmu „strana“ obsiahnutého v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p., veľký senát obchodnoprávneho kolégia zastáva názor, že treba vychádzať z definície predmetného pojmu obsiahnutej v ustanovení § 60 C. s. p., a to že pod ním treba rozumieť len žalobcu a žalovaného. Len strana sporu (t. j. žalobca, resp. žalovaný), v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, môže podať generálnemu prokurátorovi spôsobilý podnet na podanie dovolania podľa § 458 C. s. p.

38.1. Iné subjekty, ktoré vystupujú v civilnom sporovom konaní alebo v jeho časti, nie je možné považovať za stranu sporu (ani za stranu sporu pre časť konania) v zmysle jednotlivých ustanovení Civilného sporového poriadku, a tie subjekty tak nedisponujú oprávnením na podanie spôsobilého podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora podľa ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. Tieto iné subjekty vystupujúce v sporovom konaní, alebo v jeho časti, môžu spadať maximálne do okruhu osôb, ktorých práva boli rozhodnutím súdu poškodené, prípadne do okruhu osôb, ktorých práva boli rozhodnutím súdu priamo dotknuté (ako to predpokladalo znenie ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p. účinného do 30. júna 2016 v súvislosti s podaním podnetu na podanie mimoriadneho dovolania - pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia).

38.2. Intervenienta (resp. do sporu nepripusteného intervenienta) možno zaradiť nanajvýš medzi osoby dotknuté rozhodnutím súdu, resp. osoby poškodené rozhodnutím súdu. Do úvahy neprichádza ani extenzívny výklad pojmu strana sporu tak, že by sa za stranu mohol považovať aj intervenient. Intervenient tak nemôže podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora, a to ani v prípade, ak by zásah do práv intervenienta právoplatným rozhodnutím súdu bol takej intenzity, že by došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia v tejto súvislosti uvádza, že pojem „strana“ - pri neexistencii osobitnej definície tohto pojmu pri právnej úprave dovolania generálneho prokurátora - treba vykladať tak, ako je tento pojem v definovaný v zákone (konkrétne v ustanovení § 60 C. s. p.) a ako ho chápe Civilný sporový poriadok v jednotlivých jeho ustanoveniach. Osobitne takýto prístup je nevyhnutný v prípade posudzovania prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov (k tomu viď aj bod 35. vyššie) a iný výklad pojmu „strana“ v súvislosti s podaním podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora, než je predpokladaný v ustanovení § 60 C. s. p., nie je možný ani s prihliadnutím na výkladové pravidlá obsiahnuté v Civilnom sporovom poriadku, konkrétne v článku 3 ods. 2 jeho Základných princípov, v zmysle ktorého „výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné“, pričom definícia pojmu strana obsiahnutá v ustanovení § 60 C. s. p. je podľa názoru veľkého senátu

obchodnoprávneho kolégia jasná a nepochybná a do úvahy neprichádza možnosť iného (širšieho) výkladu predmetného pojmu.

38.3. Skutočnosť, že pri posudzovaní prípustnosti dovolania nesmie dovolací súd rozširovať zákonom stanovené podmienky prípustnosti dovolania s poukazom na znenie článku 3 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku, pretože opačný výklad by protirečil nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj jednému zo základných princípov, na ktorých spočíva Civilný sporový poriadok, skonštatoval aj veľký senát občianskoprávneho kolégia v uznesení z 26. novembra 2019, sp. zn. 1VCdo/1/2019 (viď bod 38. jeho odôvodnenia).

39. Zároveň veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na znenie článku 46 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a neustrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Uvedenému zodpovedá aj článok 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého domáhať sa práv uvedených v článkoch 35, 36, 37 ods. 4, článkoch 38 až 42 a článkoch 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

39.1. Z uvedeného vyplýva, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne, ale tohto práva sa možno domáhať len v zákonomnom rámci. Uvedené v nadväznosti na rozhodovaný spor znamená, že ak súd prvej inštancie uznesením nepripustí vstup intervenienta do konania, proti ktorému nie je prípustné odvolanie (k tomu viď ustanovenie § 355 ods. 2 v spojení s § 357 C. s. p.), nie je možné dospieť k záveru, že by malo byť proti predmetnému uzneseniu prípustné dovolanie generálneho prokurátora. Práve naopak, je potrebné prednostne vychádzať z právnej úpravy obsiahnutej v ustanoveniach § 458 a nasl. C. s. p. (ako to vyplýva aj z článku 46 ods. 1 a aj z článku 51 ods. 1 ústavy). Keďže intervenient nedisponuje oprávnením na podanie podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora (ktorým disponuje len strana sporu s poukazom na znenie odseku 3 ustanovenia § 458 C. s. p.), nemôže byť dovolanie generálneho prokurátora podané na základe podnetu intervenienta procesne prípustné, hoci intervenient nemal k dispozícii ani iný právny prostriedok nápravy, ktorým by bolo možné zvrátiť uznesenie súdu prvej inštancie o neprípustnosti jeho vstupu do konania.

39.2. V tejto súvislosti je potrebné si taktiež uvedomiť, že v konaní, predmetom ktorého je spor o občianske práva a záväzky, Dohovor ani jeho dodatkové protokoly nezaručujú právo na odvolanie (t. j. nezaručujú, aby štát zriadil odvolacie a kasačné inštancie). Rovnako tak právo na odvolanie voči každému rozhodnutiu súdu prvej inštancie v civilných veciach negarantuje ani ústava. Preto pokiaľ zákon (Civilný sporový poriadok) pripúšťa podanie odvolania len proti uzneseniam taxatívne vymenovaným v ustanovení § 357 C. s. p., je to z dôvodu, že iné procesné uznesenia nepovažuje za tak závažné, aby si vyžadovali meritórny odvolací prieskum.

39.3. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia v zhode s predkladajúcim senátom 3 O zastáva názor, že dovolanie generálneho prokurátora nie je možné chápať ako právny inštitút, ktorý by mal nahrádzať odvolanie proti uzneseniam, proti ktorým odvolanie ako riadny opravný prostriedok nie je prípustné. Bolo by totiž proti logike veci, ak by veci, ktoré zákonodarca (napr. pre ich menšiu závažnosť) vylúčil z odvolacieho prieskumu, mali byť predmetom preskúmavania najvyšším súdom na základe mimoriadneho opravného prostriedku. Z uvedeného je tak zrejmé, že generálny prokurátor má pri podávaní dovolania podľa ustanovenia § 458 a nasl. C. s. p. postupovať obozretne a zdržanlivo, t. j. priestor na jeho podanie je daný tam, kde súdy nižšej inštancie sa dopustili závažných pochybení (t. j. justičného omylu), a nie tam, kde sa jedná podľa jeho názoru o nesprávne právne posúdenie veci, osobitne v prípade rozhodnutí, ktoré majú byť vydané výlučne súdmi prvej inštancie.

39.4. Predmetné kritéria je podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia nevyhnutné zohľadniť aj pri rozhodovaní o dovolaní generálneho prokurátora podaného na základe podnetu (do sporu nepripusteného) intervenienta.

40. K nemožnosti extenzívneho výkladu pojmu „strana“ v zmysle ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. tak, že by zahŕňal aj intervenienta (prípadne iné subjekty ako žalobcu alebo žalovaného), veľký senát obchodnoprávneho kolégia - okrem dôvodov už uvedených vyššie (viď bod 37. vyššie) - poukazuje aj na systematiku zákona a právnu úpravu jednotlivých opravných prostriedkov, vrátane subjektov oprávnených na ich podanie.

40.1. Odvolanie ako riadny opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie môže podať

strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 359 C. s. p.). Inak má právo podať odvolanie len prokurátor, ak sa konanie začalo jeho žalobou, alebo ak do konania vstúpil (§ 361 ods. 1 C. s. p.); intervenient, ktorý so stranou, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané, tvoril nerozlučné spoločenstvo (§ 360 ods. 1 C. s. p.); a v iných prípadoch môže intervenient podať odvolanie, len ak s tým súhlasí strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané, na ktorej intervenient vystupoval (§ 360 ods. 2 C. s. p.).

40.2. Žalobu na obnovu konania môže podať strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 400 C. s. p.). Inak má právo podať odvolanie len prokurátor, ak sa konanie začalo jeho žalobou, alebo ak do konania vstúpil (§ 402 C. s. p.); alebo intervenient, ktorý so stranou, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané, tvoril nerozlučné spoločenstvo (§ 401 C. s. p.).

40.3. Dovolanie môže podať strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.). Inak má právo podať odvolanie len prokurátor, ak sa konanie začalo jeho žalobou, alebo ak do konania vstúpil (§ 426 C. s. p.); alebo intervenient, ktorý so stranou, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané, tvoril nerozlučné spoločenstvo (§ 425 C. s. p.).

40.4. Podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora môže podať strana (§ 458 ods. 3 C. s. p.).

40.5. Z uvedeného podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia možno vyvodiť, že v prípade každého opravného prostriedku právna úprava jednoznačne definuje subjekty oprávnené na jeho podanie. Ak má oprávnenie podať opravný prostriedok iný subjekt ako strana, zákon tento subjekt jednoznačne vymedzuje, a to vrátane podmienok, za ktorých môže tento opravný prostriedok podať.

40.6. Rovnako tak možno poukázať na to, že v prípade mimoriadnych opravných prostriedkov je okruh subjektov oprávnených na ich podanie (najmä pokiaľ ide o intervenienta) užší, ako v prípade odvolania ako riadneho opravného prostriedku. Zatiaľ čo odvolanie môže podať aj intervenient, ktorý netvorí so stranou nerozlučné spoločenstvo (ak disponuje súhlasom strany), žalobu na obnovu konania a dovolanie takýto intervenient podať nemôže, a to ani vtedy, ak by strana, na ktorej intervenient vystupoval, s ich podaním súhlasila.

40.7. Predmetné zužovanie okruhu oprávnených subjektov v prípade absencie zákonného oprávnenia možno vziať aj na subjekty, ktoré môžu podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 ods. 3 C. s. p. Ak zákon jednoznačne priznáva oprávnenie podať takýto podnet len strane, nemožno „mlčanie“ Civilného sporového poriadku v prípade iných subjektov vykladať inak ako tak, že tieto subjekty predmetné oprávnenie nemajú. Uvedené znamená, že oprávnenie na podanie podnetu podľa § 458 ods. 3 C. s. p. nepatrí intervenientovi, ktorý so stranou netvorí nerozlučné spoločenstvo, a rovnako ani intervenientovi, ktorý so stranou, na ktorej vystupoval, tvorí nerozlučné spoločenstvo. Tento záver možno podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia vyvodiť z mimoriadnej (a výnimočnej) povahy dovolania generálneho prokurátora ako mimoriadneho opravného prostriedku, ako aj zo základného pravidla týkajúceho sa dovolacieho konania obsiahnutého v ustanovení § 419 C. s. p. (ktoré sa s poukazom na znenie ustanovenia § 464 C. s. p. použije aj na dovolanie generálneho prokurátora), v zmysle ktorého dovolanie je prípustné len (výlučne) vtedy, ak to zákon pripúšťa. Preto, pokiaľ zákon pri stanovených podmienkach prípustnosti dovolania (vrátane dovolania generálneho prokurátora) ako mimoriadneho opravného prostriedku nepokrýva určité situácie, nezakladá to oprávnenie dovolacieho súdu, aby postupom podľa článku 4 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku rozširoval alebo inak upravoval podmienky dovolacieho konania vrátane subjektov, ktorým by patrilo oprávnenie domáhať sa uskutočnenia meritórneho dovolacieho prieskumu. Opačný postup dovolacieho súdu, ktorý by bol v rozpore s uvedenými východiskami, a ústavne nekonformným výkladom Civilného sporového poriadku by priznal procesnému úkonu tie dôsledky, ktoré zákon s takým prejavom nespájajú, by v konečnom dôsledku predstavovalo aj porušenie ústavného príkazu dovolacím súdom podľa článku 2 ods. 2 ústavy konať spôsobom ustanoveným zákonom.

41. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia zároveň zastáva názor, že nie je možné automaticky k jednotlivým inštitútom upraveným Civilným sporovým poriadkom vychádzať zo záverov, ktoré boli prijaté za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, navyše bez zohľadnenia zmien, ktoré vyplývajú z novej právnej úpravy.

41.1. Uvedené znamená, že nemožno na inštitút intervenienta automaticky aplikovať všetky judikatórne a doktrínálne závery vo vzťahu k inštitútu vedľajšieho účastníka, o to viac, ak niektoré z týchto záverov boli prekonané alebo upravené neskoršími legislatívnymi zmenami prijatými už za účinnosti Občianskeho

súdneho poriadku.

41.2. Za správny nemožno pri posúdení senátom 3 O nastolenej právnej otázky (a to ani keby boli závery prijaté do 30. júna 2016 k vedľajšiemu účastníkovi kontinuálne aplikovateľné na intervenienta) považovať paušálny odkaz na znenie ustanovenia § 201 O. s. p., ktorý pripúšťal podanie odvolania len účastníkovi a na rozhodnutia najvyššieho súdu (na uznesenie zo 17. marca 1998, sp. zn. 3Obo/21/98) a ústavného súdu (na nález zo 14. februára 2013, sp. zn. IV. ÚS 480/2012), keďže aj pri uvažovaní o možnej aplikovateľnosti záverov týkajúcich sa skoršej právnej úpravy na neskoršiu právnu úpravu treba vychádzať z posledného znenia skoršej právnej úpravy.

41.3. V tejto súvislosti veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na to, že s účinnosťou od 1. februára 2004 disponoval podľa ustanovenia § 201 O. s. p. (od 1. januára 2016 podľa § 201 ods. 1 O. s. p.) oprávnením na podanie odvolania aj vedľajší účastník, ak z právneho predpisu vyplýval určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom. Ešte významnejšie je v tejto súvislosti znenie ustanovenia § 93 ods. 6 O. s. p. účinné od 1. januára 2015, ktoré bolo zavedené novelou Občianskeho súdneho poriadku uskutočnenou zákonom č. 353/2014 Z. z. V zmysle ustanovenia § 93 ods. 6 O. s. p. totiž „mohol vedľajší účastník podať odvolanie alebo dovolanie, ak z právneho predpisu vyplýval určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom. V ostatných prípadoch mohol vedľajší účastník podať odvolanie alebo dovolanie len so súhlasom účastníka, popri ktorom sa zúčastňoval na konaní.“

41.4. Z uvedeného je zrejmé, že už predchádzajúca právna úprava účinná do 30. júna 2016 limitovala oprávnenie vedľajšieho účastníka podávať tak riadne, ako aj mimoriadne opravné prostriedky. Aktuálna právna úprava týkajúca sa oprávnenia intervenienta podávať opravné prostriedky (uvedená v bode 40. vyššie) tak zohľadňuje predchádzajúcu právnu úpravu týkajúcu sa legitimácie vedľajšieho účastníka na podanie opravných prostriedkov.

41.5. Osobitne však považuje veľký senát obchodnoprávneho kolégia za nevyhnutné poukázať na to, že ani za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy (t. j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku) sa do konania nepripustený vedľajší účastník judikatúrou automaticky nepovažoval za subjekt oprávnený na podanie dovolania, ako to vo svojom vyjadrení zo 4. augusta 2020 prezentovala ministerka. V tejto súvislosti dáva veľký senát obchodnoprávneho kolégia do pozornosti uznesenie najvyššieho súdu z 31. mája 2016, sp. zn. 4Obdo/27/2015, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie do konania nepripusteného vedľajšieho účastníka ako dovolanie podané neoprávnenou osobou. Predmetné uznesenie bolo pritom podrobené ústavnému prieskumu, pričom ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol (už v bode 35.1. vyššie citovaným) uznesením z 19. apríla 2017, sp. zn. I. ÚS 210/2017, v ktorom vo vzťahu k odmietnutiu dovolania výslovne uviedol, že „úvahy najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného sťažovateľkou nie ako vedľajším účastníkom, ale ako osobou, ktorá sa chcela stať vedľajším účastníkom, avšak nebola do konania pripustená, sú z pohľadu ústavného súdu riadne odôvodnené a zodpovedajúce účelu a zmyslu citovaných procesných noriem vo väzbe na charakter dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.“

41.6. Do úvahy tak neprichádza rozšírenie legitimácie na podanie spôsobilého podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora patriaceho v zmysle ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. aj na intervenienta ani s odkazom na predchádzajúcu právnu úpravu vedľajšieho účastníka účinnú do 30. júna 2016 obsiahnutú v ustanovení § 93 O. s. p.

42. Pri posudzovaní možnosti intervenienta podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora veľký senát obchodnoprávneho kolégia uvádza, že rovnako treba nazerať na intervenienta, pre ktorého rozsudok nie je záväzný, ako aj na intervenienta, pre ktorého je rozsudok podľa osobitného predpisu záväzný (a ktorý tvorí so stranou, na ktorej vystupuje, nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 C. s. p.). Intervenient predstavuje v oboch prípadoch tretí subjekt vystupujúci v sporovom konaní, ktorý je odlišný od strán sporu, ktorými sú len žalobca a žalovaný. Okruh strán sporu určuje žalobca v žalobe ako dominus litis. Niekde sa intervenient označuje ako subjekt sui generis sporového konania (k tomu vid' TOMAŠOVIČ, M., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. BECK, 2016, s. 273). Intervenienta tak nie je možné stotožniť so stranou sporu.

42.1. Z konštrukcie obsiahnutej v ustanovení § 84 C. s. p. vyplýva, že intervenient, pre ktorého je podľa osobitného predpisu rozsudok záväzný, tvorí so stranou, na ktorej vystupuje, nerozlučné spoločenstvo.

Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že jeho postavenie v spore vo vzťahu k strane, na ktorej vystupuje, pokiaľ ide o jednotlivé zákonom špecifikované procesné úkony, je obdobné, ako keď na strane žalobcu alebo žalovaného vystupujú viaceré subjekty v postavení nerozlučných spoločníkov. Z tohto postavenia intervenienta možno vyvodíť široké oprávnenia vo vzťahu k uplatňovaniu prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany, ako aj vo vzťahu k podávaniu opravných prostriedkov, ak oprávnenie podať opravný prostriedok vyplýva intervenientovi zo zákona (k tomu viď znenie ustanovení § 85 a § 87 ods. 2 C. s. p.). Predmetné postavenie však nemožno vnímať tak, že intervenient má totožné postavenie ako strana sporu.

42.2. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia vo vzťahu k nerozlučnému spoločenstvu poukazuje na to, že „na procesné úkony je potrebné nazerať z abstraktného hľadiska, čo znamená, že treba prezumovať výhodnosť týchto úkonov. Skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení, návrhy na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky nerozlučného spoločníka majú prednosť pred nečinnosťou iného nerozlučného spoločníka. K rozporom však môže dôjsť vo viacerých prípadoch. Napríklad ak jeden zo spoločníkov svojím aktívnym prejavom uznáva tvrdenia protistrany, no druhý nerozlučný spoločník ich popiera. Aj v tomto prípade na aktivity oboch nerozlučných spoločníkov treba na rozpor v ich úkonoch hľadiť abstraktne a takéto čo i len jedným z nerozlučných spoločníkov spochybnené tvrdenie považovať za sporné. Procesným následkom bude to, že protistrana bude musieť svoje tvrdenia preukázať dokazovaním. Rovnako v prípade, ak jeden spoločník na tvrdenia, ktoré majú smerovať k úspechu nerozlučného spoločenstva, dôkazy nenavrhne, dokonca namieta vykonanie dôkazov navrhnutých druhým spoločníkom, musí sa uprednostniť úkon aktívneho nerozlučného spoločníka, ktorý dôkazy navrhuje. Rozhodnutie súdu o vykonaní alebo nevykonaní takýchto dôkazov preto nemôže vychádzať z rozporu nerozlučných spoločníkov, ale len z všeobecných hľadísk sporového konania na to, ktoré dôkazy majú či nemajú byť vykonané“ [k tomu viď aj ŠORL, R., Procesné spoločenstvá v (ne)rekodifikovanej úprave. In: Súkromné právo 4/2019).

42.3. Uvedené znamená, že procesný úkon jedného z nerozlučných spoločníkov platí i pre ostatných nerozlučných spoločníkov. Predmetná skutočnosť znamená, že ak ide o prípad uvedený v ustanovení § 84 C. s. p., prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany uskutočnené stranou platia aj pre intervenienta podporujúceho túto stranu a naopak. Iný význam (ako napríklad ten, že intervenient získava postavenie strany sporu) z predmetného ustanovenia nemožno vyvodíť. Napokon intervenient nemôže uskutočniť tie úkony, ktoré môže uskutočniť len strana sporu, intervenient tak nemôže napríklad sám vziať žalobu späť, zmeniť žalobu, prípadne s druhou stranou uzavrieť zmier. Rovnaký výklad je potom potrebné uskutočniť aj v prípade ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p., a to že podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora môže uskutočniť len strana sporu (a nie aj intervenient, hoci by so stranou tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 C. s. p. s poukazom na znenie ustanovenia § 84 C. s. p.).

43. Vzhľadom na vyššie uvedené vyhodnotil veľký senát obchodnoprávneho kolégia za správny (a s právnou úpravou dovolacieho konania súladný) právny názor vyslovený v uznesení o odmietnutí dovolania generálneho prokurátora z 26. septembra 2019, sp. zn. 2ObdoG/2/2017 a v uznesení o postúpení veci na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu obchodnoprávneho kolégia z 27. mája 2020, sp. zn. 3ObdoG/2/2020, na rozdiel od právneho názoru, ktorý zaujal senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 C v uznesení z 28. novembra 2019, sp. zn. 4CdoGp/1/2019.

44. Záverom veľký senát obchodnoprávneho kolégia odkazuje na rozhodnutia ESLP, z ktorých vyplýva, že za prípustný dôvod mimoriadneho opravného prostriedku podaného generálnym prokurátorom ako subjektom odlišným od strán sporu nemožno považovať nesprávne právne posúdenie veci, a teda nemôže sa domáhať opätovného preskúmania právneho posúdenia, ktoré už súd vo svojom rozhodovaní posudzoval (t. j. nemôže byť dovolanie podané generálnym prokurátorom chápané ako skryté odvolanie).

44.1. Rovnako tak veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na to, že v odbornej literatúre je (dokonca aj z radov prokurátorov generálnej prokuratúry - pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia) prezentovaný názor, v zmysle ktorého „zo subsidiarity dovolania generálneho prokurátora jednoznačne vyplýva, že dovolanie generálneho prokurátora nemôže byť nástrojom zjednocovania judikatúry a nemá slúžiť ako 'skryté dovolanie'. Inak povedané, len 'samotná existencia dvoch názorov

na vec' bez toho, aby išlo o potrebu odstránenia fundamentálnych väd principiálnej dôležitosti nemôže odôvodňovať podanie dovolania generálnym prokurátorom“ (k tomu vid' FILOVÁ, A. / FEČÍK, M., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. BECK, 2016, s. 1470).

44.2. Pritom z obsahu dovolania je zrejmé, že generálny prokurátor sa v skutočnosti domáhal len preskúmania „nesprávneho“ právneho posúdenia okresným súdom, keďže otázka prípustnosti vstupu intervenienta do konania je vždy otázkou aplikácie a interpretácie ustanovenia § 81 C. s. p., pričom v otázke, kedy je daný právny záujem intervenienta na výsledku konania, existuje rozličný právny názor generálneho prokurátora a okresného súdu.

44.3. Z dovolania generálneho prokurátora (a z jeho vyjadrenia z 31. júla 2020) zároveň vyplýva, že v rámci aplikácie ustanovenia § 81 C. s. p. existuje rozdielna rozhodovacia prax súdov Slovenskej republiky, a že rozhodnutím o tejto otázke sa má naplniť aj judikátorne poslanie najvyššieho súdu, keďže by ním dovolací súd prispel k zjednoteniu rozhodovacej praxe. Vzhľadom na vyššie citovaný právny názor (vid' bod 44.1. vyššie) veľký senát obchodnoprávneho kolégia uvádza, že dovolanie generálneho prokurátora nemožno chápať primárne ako nástroj na zjednocovanie judikatúry, ale má ísť o výnimočný opravný prostriedok, ktorým sa má zabezpečiť náprava zásadných pochybení súdov nižšej inštancie (justičných omylov), a nie dosiahnutie právnej čistoty [uvedené však samozrejme nevylučuje, aby právne závery vyslovené v jednotlivých rozhodnutiach dovolacieho súdu, ktorými sa rozhodovalo o dovolaní generálneho prokurátora, mali väčší (judikátorný) presah, následne boli publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ako tomu bolo v prípade uznesení vydaných v mimosporových konaniach, konkrétne v prípade uznesenia z 31. januára 2018, sp. zn. 8CdoGp/1/2017 (publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018 pod R 66/2018) a v prípade uznesenia z 11. júna 2020, sp. zn. 2ObdoG/1-2/2020 (publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2020 pod R 46/2020) - pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia].

44.4. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia si je vedomý hlavnej úlohy, ktorú má najvyšší súd v zmysle ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch, ktorou je zjednocovanie judikatúry, avšak nemožno sa jej domáhať prostredníctvom vlastnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu v prípadoch, keď rozhodovanie najvyššieho súdu neprichádza pre neprípustnosť dovolania do úvahy. Zároveň však veľký senát obchodnoprávneho kolégia v súvislosti s poslaním najvyššieho súdu ako najvyššej súdnej autority poukazuje na to, že v situácii, keď má generálny prokurátor vedomosť o rozdielnej rozhodovacej praxi súdov o určitých (predovšetkým) procesných otázkach, ktoré sú vylúčené z meritórneho dovolacieho prieskumu (t. j. neprichádza do úvahy zjednocovanie judikatúry súdov nižšej inštancie vlastnou rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu v jednotlivých veciach), má k dispozícii právne prostriedky, ktorými môže prispieť k zabezpečeniu jednotného výkladu zákona (k tomu vid' ustanovenie § 16 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre).

45. Vzhľadom na uvedené veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu uzatvára, že:

I. Intervenient a ani rozhodnutím súdu do sporu neprípustený intervenient nemôže s poukazom na znenie ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora.

II. Podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora v sporovom konaní podľa ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. môže podať výlučne strana sporu, ktorou sa rozumie len žalobca alebo žalovaný.

III. Pokiaľ napriek tomu, že intervenient nedisponuje zákonným oprávnením na podanie podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora, generálny prokurátor podá dovolanie podľa § 458 C. s. p., najvyšší súd musí takéto dovolanie ako neprípustné odmietnuť podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p. v spojení s § 464 C. s. p. bez toho, aby sa zaoberal dôvodmi uvádzanými generálnym prokurátorom, keďže nie je splnený nevyhnutný predpoklad pre podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je existencia podnetu strany sporu na jeho podanie.

46. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia s poukazom na vyššie uvedený právny názor konštatuje, že v danom spore nie je splnená jedna zo základných zákonom stanovených podmienok prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 ods. 3 C. s. p., keďže absentuje podnet strany sporu na jeho podanie. Rozhodnutím okresného súdu do sporu neprípustený intervenient (obchodná spoločnosť S - PROGRESS, s. r. o.), na základe podnetu ktorého generálny prokurátor podal dovolanie podľa § 458

C. s. p., nie je subjektom oprávneným na podanie spôsobilého podnetu v zmysle ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p.

47. Nakoľko dovolanie generálneho prokurátora nie je v rozhodovanom spore procesne prípustné, najvyšší súd podané dovolanie podľa § 447 písm. c/ v spojení s § 464 C. s. p. odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné bez toho, aby sa zaoberal dôvodmi uvádzanými generálnym prokurátorom.

48. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C. s. p.).

49. Toto rozhodnutie prijal veľký senát obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 7 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.